

BRZÓZOWSKA

Gazeta Powiatowa

ISSN 1642-8420

Nr 13

listopad/grudzień 2002

numer bezpłatny

W NUMERZE MIĘDZY INNYMI:

I Sesja Rady Powiatu w Brzozowie * Stypendia Prezesa Rady Ministrów * Jest częścią historii narodu * Ślepa ulica
* Idą Święta ... * „Żyj i pozwól żyć innym” * Pachnący grudzień * Trochę o Jazzie * Szynszyla w domu * ...

Zapraszamy również na stronę internetową: <http://www.powiat-brzozow.com>

*Wesołych Świąt i Szczęśliwego
Nowego Roku 2003*

„Już kolęda cicha nad dachami płynie...”

*Wesołych i spokojnych Świąt Bożego Narodzenia
spędzonych wśród zapachu świerkowych gałązek,
w gronie najbliższych i przyjaciół,
wszelkiego według życzeń,
a niosącego pokój
błogosławieństwa Bożej Dzieciny
oraz wielu sukcesów w Nowym 2003 Roku,
mieszkańcom Powiatu Brzozowskiego*

*Starosta Brzozowski
Zygmunt Błaż*

*„Oto Dziewica pocznie i porodzi Syna,
któremu nadadzą imię Emmanuel,
to znaczy: Bóg z nami”*

Mt 1,23

*Zbliżające się Święta Bożego Narodzenia
oraz nadchodzący 2003 Rok
stanowią miłą okazję do złożenia
mieszkańcom Powiatu Brzozowskiego
serdecznych życzeń.*

*Niech zdrowie, radość, moc, nadzieja
i wszelka pomyślność
nieustannie goszczą w domach rodzinnych,
a Wigilijny Oplatek doda wiary, że spełnią się
nasze oczekiwania.*

*Redakcja
Brzozowskiej Gazety Powiatowej*

„Brzozowska Gazeta Powiatowa” - miesięcznik samorządu powiatowego.

Wydawca: Starostwo Powiatowe w Brzozowie, ul. Armii Krajowej 1, 36-200 Brzozów, tel./fax (0-13) 43- 426- 45. Adres Redakcji: ul. Sienkiewicza 2, 36-200 Brzozów,

tel./fax (0-13) 43-431-65, e-mail: bgp@powiat-brzozow.com Redaktor naczelna: Magdalena Pilawska, opracowanie techniczne: Anna Kałamucka,

opracowanie graficzne: Dariusz Supel e-mail: darekgrafik@powiat-brzozow.com Stale współpracują: Aneta Dąbrowska, Katarzyna Mileczanowska, Kazimierz Kozubal.

Redakcja nie ponosi odpowiedzialności za treść reklam i ogłoszeń.

I Sesja Rady Powiatu w Brzozowie

19 listopada 2002r. odbyła się **I Sesja Rady Powiatu w Brzozowie**, podczas której wybrano nowe władze powiatu. W sesji uczestniczyło 17 radnych, o dwóch mniej niż wynosi ustawowy skład rady (Zdzisław Wojdanowski – Burmistrz Gminy Brzozów oraz Antoni Gromala – Wójt Gminy Nozdrzec zgodnie ze stosownymi uregulowaniami zrzekli się mandatów). Sesję otworzył i poprowadził najstarszy z radnych obecnych na sali – Stanisław Łobodziński. Radni wybrali najpierw komisję skrutacyjną, w skład której weszli: Jarosław Dąbrowski, Mieczysław Barć i Stanisław Ekiert. Następnie przystąpiono do głosowania nad wyborem Przewodniczącego Rady Powiatu. Został nim wybrany w głosowaniu tajnym, jedyny zgłoszony kandydat – **Mieczysław Czupski** (Samoobrona), który otrzymał pełne poparcie, tj. 17 głosów. Wiceprzewodniczącymi Rady Powiatu zostali: **Marek Owsiany** (PSL) i **Wincenty Smoleń** (SLD).

Najważniejszym punktem obrad był wybór Starosty Brzozowskiego. Zgłoszono dwie kandydatury: urzędującego starosty - Józefa Rzepki (Stowarzyszenie Promocji i Rozwoju Powiatu Brzozowskiego) oraz Zygmunta Błaża (Porozumienie Samorządowe Gmin Brzozowskich). Po zakończeniu tajnego głosowania oraz podliczeniu głosów komisja skrutacyjna obwieściła, że nowym Starostą Brzozowskim został **Zygmunt Błaż**, który otrzymał 10 głosów, o trzy głosy więcej od swojego kontrkandydata.

Zygmunt Błaż – mieszka w Haczowie, ma 52 lata, żonaty, troje dzieci. Z wykształcenia inżynier górnik ze specjalnością kopalnictwo naftowe i wiertnictwo. Działacz opozycyjny, związany z ruchem solidarnościowym. W latach 1990 – 1993 pełnił urząd Wojewody Krośnieńskiego.

Mandat radnego powiatu brzozowskiego zdobył z ramienia Porozumienia Samorządowego Gmin Brzozowskich.

(inf. własna)

Staroście Brzozowskiemu - Zygmuntowi Błażowi oraz Radnym Powiatu Brzozowskiego składamy serdeczne gratulacje z okazji objęcia zaszczytnych funkcji. Życzymy pomyślności, satysfakcji z pracy w samorządzie oraz samych sukcesów w realizowanych działaniach na rzecz mieszkańców Powiatu Brzozowskiego

Redakcja „BGP”

Jubileusz 70 – lecia Koła Gospodyń Wiejskich w Przysietnicy

Siedemdziesiątą rocznicę swojego istnienia obchodziło 10 listopada 2002 r. Koło Gospodyń Wiejskich w Przysietnicy. W czasie uroczystości wręczono odznaczenia „Zasłużony pracownik Kółek Rolniczych” najstarszym członkiniom Koła. Matkom rodzin wielodzietnych, które angażowały się w działalność społeczną przyznano „Order Serca dla Matek Wsi”. To jubileuszowe spotkanie było doskonałą okazją do złożenia serdecznych życzeń wszystkim działaczkom Koła, które na przestrzeni wielu lat jego istnienia aktywnie i z zaangażowaniem szerzyły kulturę prowadzenia gospodarstw rolnych. Gratulacje i wyrazy uznania kierowano także w stronę Jadwigi Pudlik – Przewodniczącej Koła, która świętowała w tym dniu jubileusz dwudziestopięciolecia sprawowania tej funkcji.

Uroczystość miała charakter miłego, towarzyskiego spotkania, na którym przypomniano bogatą historię Koła i wspólnie biesiadowano. Nie zabrakło tradycyjnych potraw

Jubileusz był okazją do składania życzeń i gratulacji zasłużonym członkiniom Koła Gospodyń Wiejskich w Przysietnicy

i ludowej muzyki w wykonaniu „Przysietczan”. Zaproszeni goście mogli również obejrzeć bogatą i ciekawą wystawę prac przysietnickich artystów ludowych: Anieli Orłowskiej, Stefanii Bąk, Jana Gaździka oraz Krzysztofa Zubla.

Opracowała: Aneta Dąbrowska

PRAWA KONSUMENTÓW

Ustawa o kredycie konsumenckim

19 września br. - po rocznym *vacatio legis* - weszła w życie ustawa z dnia 20 lipca 2001 r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. Nr 100, poz. 1081), zwana dalej ustawą. Podkreślić należy, że jest to pierwszy akt prawny w naszym ustawodawstwie regulujący udzielanie kredytów konsumenckich.

Na wstępie wyjaśnienia wymaga samo pojęcie **umowy o kredyt konsumencki**. W myśl art. 2 ustawy jest to umowa, na mocy której przedsiębiorca w zakresie swojej działalności udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi kredytu w jakiegokolwiek postaci / konsument- zgodnie z art. 2 ust 4 ustawy oznacza osobę fizyczną, która zawiera umowę z kredytodawcą w celu bezpośrednio niezwiązanym z działalnością gospodarczą; kredytodawca- przedsiębiorca, który w zakresie swojej działalności udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia kredytu konsumenckiego/. Ustawa zawiera przykładowy katalog umów, które mogą być uznane za umowy o kredyt konsumencki np. umowa pożyczki, umowa kredytu w rozumieniu przepisów prawa bankowego.

Umowa o kredyt konsumencki powinna być zawarta na piśmie, chyba że odrębne przepisy przewidują inną szczególną formę. Musi zawierać takie dane jak:

- imię, nazwisko konsumenta jego adres oraz imię, nazwisko (nazwę) i adres (siedzibę) kredytodawcy, a gdy kredytodawca jest osobą prawną - także określenie organu, który zarejestrował działalność kredytodawcy i numer w rejestrze, pod którym kredytodawca został wpisany,
- wysokość kredytu,
- zasady i terminy spłaty kredytu,
- roczną stopę oprocentowania oraz warunki jej zmiany,
- opłaty i prowizje oraz inne koszty związane z udzieleniem kredytu, w tym opłatę za rozpatrzenie wniosku kredytowego oraz przygotowanie i zawarcie umowy kredytowej oraz warunki ich zmiany,
- informacje o całkowitym koszcie kredytu i rzeczywistej rocznej stopie oprocentowania,
- informacje o pozostałych kosztach, do zapłaty których konsument jest zobowiązany w związku z zawartą umową,
- informacje o łącznej kwocie wszystkich kosztów, opłat i prowizji, do których zapłaty jest zobowiązany konsument,
- informacje o uprawnieniu oraz skutkach przedterminowej spłaty kredytu,
- informacje o terminie, sposobie i skutkach wykonywania uprawnienia do odstąpienia od umowy,
- informacje o skutkach uchybienia postanowieniom dotyczącym zasad i terminu spłaty kredytu.

Niewątpliwie konieczność podawania przez kredytodawców rzeczywistego kosztu kredytu oraz stopy oprocentowania, umożliwi konsumentom porównanie różnych ofert i wybór najkorzystniejszej z nich. Podkreślić również należy, że kredytodawca lub osoba pośrednicząca w zawarciu umowy mają obowiązek podawania rzeczywistej rocznej stopy procentowej nie tylko w umowach ale również w ogłoszeniach i reklamach dotyczących kredytu konsumenckiego zawierających warunki udzielania kredytu.

Ustawa przyznała konsumentom liczne uprawnienia. Do najważniejszych z nich należą:

- **prawo odstąpienia od umowy o kredyt konsumencki**- konsument może bez podawania przyczyn odstąpić od umowy w terminie trzech dni od jej zawarcia. Jeżeli umowa nie zawierała informacji o uprawnieniu do odstąpienia, konsument może od niej odstąpić w terminie 10 dni od dnia otrzymania pisemnej informacji o prawie odstąpienia, nie później jednak niż w terminie 2 miesięcy od dnia zawarcia umowy;
- **prawo do wcześniejszej spłaty kredytu**- w przypadku kredytu

oprocentowanego, konsument jest wówczas zwolniony z zapłaty oprocentowania za okres po spłacie kredytu, natomiast w przypadku kredytu nieoprocentowanego ma prawo do zmniejszenia zapłaconych kredytodawcy prowizji i opłat proporcjonalnie do okresu, o który skrócono czas korzystania z kredytu.

Uwaga! Zgodnie z art. 8 ust 3 ustawy, kredytodawca może zastrzec prowizję za wcześniejszą spłatę kredytu, ale tylko w umowach dotyczących kredytów walutowych lub o stałej stopie procentowej w okresie kredytowania oraz gdy kwota kredytu przekracza 5.000 zł.

Kredytodawca ma obowiązek rozliczenia kredytu w terminie 14 dni od dnia dokonania spłaty kredytu;

- **ochrona przy udzielaniu kredytu na nabycie towarów lub usług**- w przypadku kredytu konsumenckiego przeznaczonego na nabycie określonej rzeczy lub usługi na podstawie umowy zawartej poza lokalem przedsiębiorstwa lub na odległość, odstąpienie przez konsumenta od tej umowy jest skuteczne wobec umowy o kredyt konsumencki np. zawarcie umowy sprzedaży sprzętu AGD w czasie prezentacji urządzonej w domu konsumenta oraz udzielenie kredytu na zakup tego sprzętu.

Ustawa nie ma zastosowania do umów o kredyt konsumencki:

- o wysokości mniejszej niż 500 zł i większej niż 80.000 zł albo równowartości tych kwot w innej walucie niż waluta polska,
- na mocy których termin spłaty kredytu nie przekracza trzech miesięcy,
- na mocy których konsument nie jest zobowiązany do zapłaty oprocentowania ani innych kosztów związanych z udzieleniem lub spłatą kredytu,
- w postaci nieprzewidzianego w umowie, utrzymującego się za zgodą kredytodawcy przez okres co najmniej trzech miesięcy, ujemnego salda,
- dotyczących odpłatnego korzystania z rzeczy lub praw, jeżeli umowa nie przewiduje przejścia własności rzeczy lub praw na konsumenta,
- przeznaczony na nabycie nieruchomości lub prawa użytkowania wieczystego, budowę, odbudowę, rozbudowę, nadbudowę, przebudowę, remont budynku lub lokalu stanowiącego odrębną nieruchomość lub na nabycie spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego oraz wniesienie wkładu członkowskiego do spółdzielni mieszkaniowej,
- w postaci odroczenia terminu płatności za świadczenie niepieniężne, którego przedmiotem jest stałe lub sukcesywne dostarczanie energii elektrycznej, ciepła, paliw gazowych, wody, odprowadzenia nieczystości, wywóz śmieci lub świadczenie innych usług, jeżeli konsument zobowiązany jest do zapłaty za spełnione świadczenie w ustalonych odstępach czasu w trakcie trwania umowy.

Na zakończenie należy podkreślić, że ustawa ma zastosowanie do umów o kredyt konsumencki zawartych po jej wejściu w życie (czyli po 19 września br.).

Uwaga!

1 stycznia 2003 r. wchodzi w życie ustawa z dnia 27 lipca 2002 r. o szczegółowych warunkach sprzedaży konsumenckiej oraz o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz.U. Nr 141, poz. 1176). Z tym dniem, do sprzedaży konsumenckiej, nie będą miały zastosowania przepisy Kodeksu cywilnego dotyczące rękojmi i gwarancji. Przystanie również obowiązywać rozporządzenie z dnia 25 czerwca 2002 r. w sprawie szczegółowych warunków zawierania i wykonywania umów sprzedaży między przedsiębiorcami a konsumentami.

Zmiany wprowadzone tą ustawą zostaną omówione w następnych wydaniach gazety.

Opracowała Irena Rapala
Powiatowy Rzecznik Konsumentów
Starostwo Powiatowe w Brzozowie
ul. Armii Krajowej 1, pok. nr 60
tel. (0...13) 43-326-45

Nowa pracownia komputerowa w Zespole Szkół Ekonomicznych

Zespół Szkół Ekonomicznych w Brzozowie jest jedną z trzech szkół średnich w naszym powiecie, obecnie uczy się w niej ponad 800 uczniów.

Początek lat dziewięćdziesiątych był okresem, w którym w naszej szkole rozpoczęto naukę informatyki. Od tego czasu systematycznie staramy się rozwijać naszą ofertę informatyczną. Do końca roku szkolnego 2000/2001 w szkole stworzono dwie pracownie komputerowe: jedną składającą się z komputerów Pentium 166 i drugą z archaicznymi już komputerami 386 i 486.

Multimedialne wyposażenie biblioteki w ZSE w Brzozowie stanowi okno na świat dla wielu młodych ludzi

Zajęcia z przedmiotów informatycznych prowadzą nauczyciele, którzy ukończyli studia podyplomowe z zakresu informatyki. Nauczyciele nieustannie podnoszą swoje kwalifikacje, studiując literaturę informatyczną oraz uczestnicząc w kursach.

W roku szkolnym 2000/2001 zorganizowano w szkole, w ramach WDN, 60 godzinne kursy komputerowe *Zastosowanie komputera w dydaktyce*. W trzech kursach udział wzięło 26 nauczycieli ZSE w Brzozowie. Wszyscy zostali przeszkoleni w zakresie:

- podstaw obsługi komputera,
- wykorzystania pakietów biurowych w pracy nauczyciela,
- stosowania technologii informacyjnej w dydaktyce.

W obecnej chwili prawie wszyscy nauczyciele ZSE w Brzozowie posiadają umiejętności związane z użytkowaniem komputera.

Istniejące w szkole pracownie są wykorzystywane do nauczania zarówno przedmiotów informatycznych, jak i ekonomicznych. Duża liczba godzin w pracowni sprawiała, że zajęcia odbywały się w nich od rana do godzin popołudniowych.

Od trzech lat szkoła posiada stałe łącze z Internetem (SDI) oraz sieć komputerową w jednej pracowni i sekretariacie. Dzięki temu uczniowie mogą korzystać z dobrodziejstw Internetu. Sieć stała się dla młodzieży naszej szkoły jednym z podstawowych źródeł informacji. Umiejętności korzystania z zasobów internetowych uczą się na zajęciach z elementów informatyki w pracowni ekonomiczno - informatycznej.

Zakres działalności szkoły na płaszczyźnie edukacji informatycznej nie ogranicza się tylko do zajęć lekcyjnych. Od siedmiu lat ZSE współpracuje z Powiatowym Urzędem Pracy w Brzozowie, organizując kursy dla bezrobotnych. Programy tych kursów, w porozumieniu z PUP, opracowali nauczyciele

informatyki i przedmiotów ekonomicznych. Kursy odbywają się w pracowni ZSE, a wykładowcami są nauczyciele szkoły. Są to 160 godzinne kursy *Zastosowanie komputera w firmie*.

Dotychczas zorganizowano 25 kursów, w których uczestniczyło około 260 osób. Znaczna część uczestników wykorzystuje nabyte umiejętności w praktyce - jedni założyli własne firmy, inni znaleźli dla siebie miejsca pracy. Wszyscy stwierdzili, że zajęcia prowadzone były profesjonalnie, a duża liczba ćwiczeń praktycznych pozwalała utrwalić nabyte wiadomości teoretyczne. Uczestnikom kursu zapewniano korzystanie ze sprzętu w pracowni komputerowej (komputery, drukarki, dostęp do Internetu) oraz przekazywano stosowne materiały pomocnicze. Każdy kurs kończył się egzaminem i wręczeniem dyplomów. Organizowanie takich kursów ma duże znaczenie dla powiatu objętego 20% bezrobociem.

Rok szkolny 2002/2003 miał przynieść szkole nowe wyzwania, także w zakresie kształcenia informatycznego. Zmieniony ustrój szkolny wprowadzał nowe przedmioty informatyczne i stawiał przed nauczycielami obowiązek stosowania technologii informacyjnej w pracy dydaktycznej. Nauczyciele informatyki i dyrekcja szkoły zrozumieli, że posiadany sprzęt komputerowy nie sprostą tym wyzwaniom.

W tym czasie Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu ogłosiło kolejny etap realizacji projektu - „Pracownia internetowa w każdej szkole - wyposażanie szkół ponadgimnazjalnych w pracownie komputerowe”. Dyrektor ZSE Tadeusz Sperber, za zgodą Starosty Brzozowskiego, zgłosił deklarację przystąpienia szkoły do projektu MENiS.

Sama deklaracja przystąpienia do projektu nie dawała

Nowoczesna klasa pracownia w Zespole Szkół Ekonomicznych w Brzozowie

zapewnienia otrzymania pracowni komputerowej. Szkoła musiała złożyć do komisji konkursowej przy Kuratorze Oświaty w Rzeszowie odpowiednią dokumentację określoną przez MENiS. Przygotowaniem w/w dokumentów zajął się przyszły opiekun pracowni Jerzy Lasek.

Analizując dostarczone przez szkoły dokumenty, wspomniana komisja ustaliła listę szkół, które miały otrzymać nowe pracownie komputerowe. Wśród wybrańców znalazł się również Zespół Szkół Ekonomicznych w Brzozowie. Po pomyślnym werdykcie komisji nastąpił okres przygotowań do przyjęcia sprzętu komputerowego.

Przy dużym zaangażowaniu dyrekcji i nauczycieli, takich jak: Jerzy Lasek, Jakub Witek, Joanna Rygiel szkoła przygotowała

pomieszczenie na pracownię komputerową, wykonano odpowiednią instalację elektryczną, salę wyposażono w meble i łącze internetowe zgodnie z wymaganiami MENiS. Równocześnie przygotowano pomieszczenia na szkolne multimedialne centrum informacji, które także wyposażono w meble i w łącze internetowe. Oba pomieszczenia zabezpieczono również w odpowiednią instalację antywłamaniową. Wszystkie te prace wykonano dzięki ofiarnej finansowej pomocy Rodziców uczniów ZSE w Brzozowie, za co Im bardzo dziękujemy.

Po tych pracach przygotowawczych szkoła otrzymała, w październiku 2002 roku, nowy sprzęt komputerowy, który został rozmieszczony w pracowni komputerowej i w szkolnym centrum informacji.

W pracowni znajduje się 18 stanowisk uczniowskich (komputery ADAX z procesorem Celeron 1.7GHz) serwer (ADAX z procesorem Pentium IV 1,3 GHz) z systemem SBS 2000 PL, Szkolne centrum informacji zostało wyposażone w 4 komputery uczniowskie.

Mamy nadzieję, że nowa pracownia komputerowa w Zespole Szkół Ekonomicznych stanie się oknem na świat dla setek młodych ludzi z Brzozowa. Mając do dyspozycji komputery wysokiej klasy nauczyciele mogą znacznie uatrakcyjnić lekcje z przedmiotów nieinformatycznych, ponieważ większość z nich ma odpowiednie przygotowanie, aby poprowadzić lekcje w pracowni komputerowej.

Opracował: Tadeusz Sperber

Osiągnięcia uczniów z Zespołu Szkół Ekonomicznych

Młodzież Zespołu Szkół Ekonomicznych w Brzozowie od wielu lat bierze udział w Ogólnopolskim Konkursie ze znajomości Małego Rocznika Statystycznego. Konkurs organizowany jest przez Centralną Bibliotekę Statystyczną im. Stefana Szulca w Warszawie.

W roku szkolnym 1999/2000 młodzież ZSE w Brzozowie zajęła V miejsce w kraju, w roku szkolnym 2000/2001 – VI miejsce w kraju, zaś w roku szkolnym 2001/2002 XIII miejsce

uzyskując 105,7 punktów na 115 możliwych. W konkursie wzięło udział 173 Zespoły Szkół Ekonomicznych i 25 Zespołów Szkół Ogólnokształcących.

Zajęcie tak wysokich lokat w przekroju kraju przez młodzież ZSE w Brzozowie jest odbiciem dobrej pracy szkoły, a szczególnie nauczyciela Janusza Supła, który co roku przygotowuje młodzież do udziału w tym konkursie.

Opracował: Tadeusz Sperber

Stypendia Prezesa Rady Ministrów

23 października 2002 w sali konferencyjnej Regionalnego Centrum Szkolenia Administracji w Rzeszowie odbyła się uroczystość wręczenia dyplomów Stypendystom Prezesa Rady Ministrów. 380 najzdolniejszych uczniów podkarpackich szkół średnich odebrało z rąk wojewody Zdzisława Siewierskiego stypendia Prezesa Rady Ministrów. Aby otrzymać takie stypendium uczniowie muszą uzyskać średnią ocen minimum 4,75 lub wykazać szczególne uzdolnienia w co najmniej jednej dziedzinie wiedzy. Nagrody finansowe wypłacane są za 10 miesięcy w dwóch ratach: do 30 listopada 2002 roku i do 30 kwietnia 2003 roku. W tym roku szkolnym wysokość stypendium wynosi 247 zł miesięcznie.

Stypendyści ZSE (od lewej) i ZSB (od prawej) w towarzystwie W. Ciesielskiego - Wiceministra Finansów i J. Kurpa - Kuratora Oświaty i Wychowania w Rzeszowie

Wśród stypendystów znalazły się dwie uczennice Zespołu Szkół Budowlanych w Brzozowie: **Maria Buldys** i **Małgorzata Mazur**.

Maria Buldys uczy się w klasie V Technikum Budowlanego o specjalności dokumentacja budowlana. W roku szkolnym 2001/2002 uzyskała średnią ocen **5,2**. Po maturze chciałaby studiować budownictwo.

Małgorzata Mazur jest uczennicą klasy IV Liceum Technicznego o profilu kształtowanie środowiska. Uczy się także w Szkole Muzycznej w Przemyślu. Już po raz trzeci została stypendystką Prezesa Rady Ministrów. W ubiegłym roku szkolnym uzyskała średnią ocen **5,0**.

Wszystkim stypendystom gratulujemy i życzymy dalszych sukcesów.

Opracowała: Bożena Witek

Uwaga !!!

**Zgubiono legitymację szkolną (miesiąc temu) na nazwisko:
Bober Rafał - kl. III LZM (ZSB)**

Uczniwego znalazcę prosimy o kontakt pod adresem: Redakcja „Brzozowskiej Gazety Powiatowej”, ul. Sienkiewicza 2, 36-200 Brzozów, tel./fax (0-13) 43-431-65. Dziękujemy !

VI WOJEWÓDZKI RAJD SZKÓŁ ŚREDNICH WETLINA' 2002

Koła Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych przy Zespole Szkół Ekonomicznych i Zespole Szkół Budowlanych w Brzozowie zorganizowały VI Wojewódzki Rajd Szkół Średnich. Impreza odbyła się w dniach 26-28 września 2002 r. w Bieszczadach, z bazą noclegową w Schronisku Młodzieżowym PTSM oraz w Domu Rekolekcyjnym w Wetlinie.

Mimo niesprzyjającej aury rajd odbył się, nawet strugi deszczu i chłód nie zniechęciły prawdziwych turystów do wędrówki po górach. Wszyscy dzielnie przemierzali szlaki, chociaż w błocie, we mgle i wszelkich niewygodach. Panowała miła i serdeczna atmosfera. Każdy służył pomocą w trudnych chwilach.

Organizatorzy znaleźli licznych sponsorów, dzięki czemu, oprócz niewątpliwych atrakcji turystycznych były na rajdzie smaczne, gorące posiłki oraz cenne nagrody.

Tradycją rajdu jest bigos przygotowywany przez młodzież z ZSE - pionu gastronomicznego, który serwowany po wędrówce w górach wszystkim bardzo smakuje.

W sumie w rajdzie wzięło udział 120 osób z: **ZSE, ZSB i I LO z Brzozowa oraz LO z Leska, LO z Jedlicza, ZSZ z Jedlicza, ZS Nr 1 z Sanoka, ZS Nr 4 z Sanoka, ZSZ z Biecza, Dom Dziecka z Długiego.**

Trasy rajdu były różnorodne i wcale niełatwe.

I dzień - 26 września 2002 r.

Przełęcz Wyżnia - Chatka Puchatka (1228) – Roh (1255)- Hnatowe Berdo (1187) - Przełęcz Orłowicza (1075)- Wetlina

II dzień - 27 września 2002 r.

Wetlina- Kiczka (754)- Jawornik (1021)- Paprotna (1198)- Rabia Skała (1199)- Jawornik (1021)-Wetlina

Wiodącym tematem rajdu było poznanie walorów krajoznawczych Bieszczadów, popularyzacja turystyki górskiej kwalifikowanej oraz tematyka ekologiczna ze szczególnym zwróceniem uwagi na jej praktyczne zastosowanie.

Podczas rajdu uczestnicy brali udział w następujących konkursach: ekologicznym, turystycznym, wiedzy o PTSM i piosenki turystycznej.

W konkursie ekologicznym przyznano dwa I miejsca:

Beata Mazur - ZSE Brzozów i Krzysztof Sieczkowski - LO Jedlicze,

II miejsce – Kamila Drapacka - LO Lesko,

III miejsce – Justyna Bazar – ZS Nr 1 Sanok.

W konkursie krajoznawczym:

I miejsce – Kamil Bandrowski – LO Jedlicze,

II miejsce – Bogusława Rychlec – ZSE Brzozów,

III miejsce – Krzysztof Śniezek – ZSB z Brzozów.

W konkursie wiedzy o PTSM:

I miejsce – Sylwia Sawicka – ZSE Brzozów,

II miejsce – Rafał Żurawski – ZS Nr 1 Sanok,

III miejsce – Agata Szewczyk – LO Jedlicze.

W konkursie piosenki turystycznej:

I miejsce grupa z LO z Brzozowa i grupa z ZS Nr 4 z Sanoka.

W konkursie sprzątania gór:

I miejsce – ZS Nr 4 z Sanoka;

II miejsce – ZS Nr 1 z Sanoka;

III miejsce – LO z Brzozowa.

W czasie rajdu młodzież również brała udział w akcji sprzątania gór. Poszczególne grupy rywalizowały ze sobą, kto nazbiera więcej śmieci. W tej konkurencji przyznano także nagrody.

Mimo niezbyt sprzyjającej pogody atmosfera panująca na rajdzie była wspaniała. Nawiązano nowe znajomości i przyjaźnie, wszyscy uczestnicy rajdu przyrzekli sobie spotkanie na kolejnym VII Rajdzie Szkół Średnich w 2003r., który odbędzie się w Komańczy.

Zespół Szkół Ekonomicznych - szlak na Rabią Skalę

Uczniowie z Zespołu Szkół Budowlanych

Grupa z I Liceum Ogólnokształcącego w Brzozowie

Sponsorzy rajdu:

- Starostwo Powiatowe w Brzozów,
- Dyrektor ZSE w Brzozowie,
- Dyrektor ZSB w Brzozowie,
- Muzeum Regionalne w Brzozowie,
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno Handlowe „Gran-Pik” w Brzozowie,
- Spółdzielnia Samopomoc Chłopska w Brzozowie,
- Zarząd Oddziału PTSM w Krośnie,
- Kuratorium Oświaty w Rzeszowie,
- Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie.

W imieniu organizatorów i młodzieży składam serdeczne podziękowanie za wsparcie finansowe i wszelką pomoc w zorganizowaniu rajdu.

*Opiekun SK PTSM
przy ZSEw Brzozowie
Danuta Słaby*

Młodzież postmodernistyczna

Problemy młodzieży to temat bardzo obszerny, trudny do jednoznacznego określenia. W kilku słowach chciałabym przedstawić wpływ mediów na psychikę młodego człowieka, dlatego, że ostatnio agresja pojawia się już wśród najmłodszych naszych kolegów i koleżanek.

Psychika młodego człowieka jest bardzo podatna na zmiany, często ulegamy namowom kolegów. Nie zawsze mamy rozeznanie między prawdą a fikcją. Wychodzimy z założenia: „Raz się żyje”, więc „Róbta, co chceta”. Nie potrafimy rozgraniczyć realności od świata marzeń.

Bardzo duży wpływ na postawę młodego człowieka mają gry komputerowe, filmy, w mniejszym stopniu już komiksy (może, dlatego, że coraz mniej osób czyta).

Każde dziecko grające w gry komputerowe stwierdza oczywisty fakt, że skoro bohater gry chodzi, zabija, sam zostaje zabity, a potem wszystko się powtarza, to dlaczego nie ma być tak w rzeczywistości?? Bardzo szybko zapragnie być bohaterem, kimś, kogo by podziwiano na przerwach w szkole. Dziecko stopniowo staje się agresywne. Początkowo objawia się to naśladowaniem postaci z gier, utwierdzając się w przekonaniu, że to, co robi to nic złego, bo w grach również każdy powstaje po walce.

W filmach jest trochę inaczej. Każdy widz oglądając film, w którym są przejawy agresji, wie, że to jest złe. Jednak chce być takim, jak bohater i powoli zabija w sobie poczucie winy i zanika ten „procesor” odróżniający dobro od zła. Granica między dobrem a złem zostaje zatarta, a skoro jest zatarta, to każdy zły uczynek jest robiony w imię dobra.

W realizowaniu i spełnianiu swoich pseudomarzeń o sławie, często pomagają nam sekty. Tymi grupami kierują zazwyczaj ludzie chorzy, którzy manipulują nami, jak kukiełkami w teatryku. Oni

pomagają nam w sławie, ale za jaką cenę?!!!! Aby być w tej grupie musimy się wyrzec własnych wartości i zasad. Zyskujemy ową upragnioną popularność, ale tylko dlatego, że wszyscy się nas boją. Niektórzy wolą zdobyć popularność sami, bez pomocy innych.

Początkowo im się to podoba i jak to jest w piosence:

„I było jak w filmie...”

Dopiero po skrzywdzeniu kogoś zaczynamy mieć wyrzuty sumienia. I znowu pomoże nam w zinterpretowaniu tego piosenka:

„Bierze nóż, ten koleś bierze nóż,
Wychodzi nocą szukać dnia...”

A dalej możemy usłyszeć:

„Mocno tak, tak bardzo mocno tak
Zagryza wargi aż leci krew
Pierwszy raz, to jego pierwszy raz
Zamyka mu oczy rzeka lez”.

Piosenka ta bardzo dobrze odzwierciedla duszę człowieka „prześląknętego” światem gier i filmów. Początkowo siejemy strach, dla podziwu, potem posuwamy się o jeden krok za daleko i bardzo tego żałujemy, ale jest już za późno. Nie da się odwrócić tego co się stało.

Często później nie możemy sobie z tym poradzić i jeśli nie pójdziemy po pomoc do osób dorosłych, to popełniamy samobójstwo nie mogąc znieść wspomnień.

Więc dlaczego świat tworzy gry i filmy pełne przemocy, jeśli są takie złe?

Myślę, że wyjaśnienie jest proste. Gry były i będą zawsze, ale powinniśmy nauczyć się odróżniać dobro od zła. Musimy się nauczyć mocniej kochać innych. A jak to zrobić? Może mniej oglądać filmów, a więcej czytać książek! Spróbujmy ufać bardziej osobom z bliskiego otoczenia, więcej rozmawiać z nimi, może wtedy wszystko będzie inaczej wyglądać!

Opacowała: Daria Toczek

30 listopada 2002 roku wystartowała pierwsza rozgłośnia **Radia Internetowego** przeznaczona dla mieszkańców Brzozowa, okolic oraz Polonii, mieszkającej w Nowym Jorku. Dzięki współpracy Serwisu Małolata (www.serwis-malolata.prv.pl), Brzozowskiego Serwisu Internetowego (www.brzozow.com) oraz niezależnych twórców po przeszło dwóch miesiącach przygotowań, w sobotę 30 listopada, punktualnie o godzinie 20.00 cały świat mógł usłyszeć pierwszą audycję, która nadawana była na żywo ze studia w Brzozowie (Dj. Bejo, Dj. Looker) oraz ze studia w Nowym Jorku (Dj. Cysio). Zapewne jesteście ciekawi, co mamy Wam do zaoferowania? A więc już od początku nadawania nasza ramówka powinna zachęcić Was do częstego słuchania nas. Oto na co postawiliśmy już od początku:

 Pozdrowienia – w każdą sobotę od godziny 20.00 Dj. Looker zaprasza do Świata Pozdrowień i Dedykacji (Pozdrowienia i Dedykacje wysyłamy ze stron: www.serwis-malolata.prv.pl; www.rbr-ny.prv.pl)

 Radio z Chatem – w każdy piątek od godziny 21.00 nawiązujemy łączność z Brzozowskim Chatem, na którym możecie na żywo zamawiać piosenki, pozdrawiać oraz dyskutować na ciekawe tematy.

 Piątkowa noc z RBR – NY – w każdy piątek od 24.00 rozpoczynamy Piątkową noc w radiu RBR-NY. Audycja, którą prowadzi Dj. Cysio porwie Was w moc dyskotekowych przebojów z całego świata!

 Gorączka Sobotniej nocy z RBR-NY – najgorętsze przeboje dyskotekowe, klubowe, techno oraz najlepsza

Radio
RBR - NY
Brzozow Nowy Jork
24 godziny na dobę - specjalnie dla Ciebie
najlepsza muzyka
najlepsi prezenterzy
najlepsze programy
dołącz do nas, włącz internetowe Radio RBR-NY:
www.rbr-ny.prv.pl
www.serwis-malolata.prv.pl www.brzozow.com

polska muzyka mixowana przez Dj'a Cysia – idealna propozycja na domowa imprezę! – startujemy w każdą sobotę od 22.30.

 Tea with Queen – w każdą niedzielę Dj. Bejo zaprasza na popołudniową (g. 18.00) „Herbatkę z Królową” czyli jednym z najpopularniejszych zespołem wszechczasów – grupą Queen. Masa informacji, przeboje zespołu oraz zaproszeni goście sprawią, że każde niedzielne późne popołudnie będzie bardzo udane.

 Koncert w każdą I niedzielę miesiąca – Przez cały miesiąc glosujemy na stronach Serwisu Małolata oraz Stronach Radia RBR-NY na Waszych ulubionych wykonawców, którzy w każdą pierwszą niedzielę miesiąca od godziny 20.00 występują na naszej radiowej scenie!

 ... a już wkrótce nowe propozycje, takie jak Lista Przebojów, bloki tematyczne i wiele innych...

dołącz do nas!

Włącz Radio RBR-NY

www.rbr-ny.prv.pl

POWIATOWY URZĄD PRACY

ul. Rynek 9, 36-200 Brzozów

tel. (0-13) 43-421-37, (0-13) 43-421-49, fax. (0-13) 43-421-48

Instrumenty Ekonomiczno - Finansowe stosowane w powiatach (gminach) uznanych za zagrożone szczególnie wysokim bezrobociem strukturalnym

Trudna sytuacja na lokalnym rynku pracy, spowodowała, że powiat brzozowski od 31.12.1999 r. znajduje się na liście powiatów - zagrożonych szczególnie wysokim bezrobociem strukturalnym. W powiatach tych mogą być stosowane szczególne instrumenty ekonomiczno - finansowe i inne preferencje, w celu ograniczenia bezrobocia i jego skutków. Należą do nich instrumenty stymulujące rozwój gospodarczy poprzez system zachęt dla kapitału polskiego i zagranicznego do inwestowania w tych rejonach, a także pomoc finansowa w rozbudowie infrastruktury technicznej i tworzeniu nowych, efektywnych miejsc pracy.

Do instrumentów tych należą:

1. Ulgi i obniżenie podatku dochodowego

Uprawnienia do odliczania od dochodu do opodatkowania wydatków inwestycyjnych oraz obniżki podatku dochodowego od osób prawnych, jednostek organizacyjnych nie mających osobowości prawnej oraz osób prowadzących lub podejmujących działalność gospodarczą

Odliczenia od dochodu przed opodatkowaniem, a w przypadku ryczałtu - obniżki ryczałtu (pod warunkiem zatrudnienia bezrobotnych) przysługują, gdy wydatki poniesione zostały na zakup maszyn i urządzeń, środków transportowych przedsiębiorstwa, praw majątkowych, budowę i rozbudowę budynków i budowli, wytwarzanie we własnym zakresie lub na zamówienie środków trwałych (maszyn i budynków), jednak pod warunkiem zwiększenia zatrudnienia o osoby bezrobotne, odliczeniu od dochodu/obniżce podatku zryczałtowanego podlega 5 % poniesionych wydatków inwestycyjnych, a w przypadku prowadzenia działalności na terenie gminy o liczbie nie przekraczającej 5 tys. mieszkańców - 75 % tych wydatków. Podatnicy mają również prawo do dodatkowej obniżki w roku następnym po roku, w którym dokonali obliczeń.

2. Rozszerzenie stosowania karty podatkowej

Ulgi podatkowe polegają na możliwości stosowania opodatkowania w formie karty podatkowej przy większej liczbie zatrudnionych osób. Nie stanowi przeszkody do opodatkowania w formie podatkowej przekroczenie stanu zatrudnienia - nie więcej jednak niż o trzech pracowników, jeżeli działalność prowadzona jest na terenie gminy zagrożonej szczególnie wysokim bezrobociem strukturalnym.

3. Uprawnienia do ulg w podatku dochodowym dla osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą z tytułu wyszkolenia pracowników

Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, w tym również spółki prawa cywilnego, spółki komandytowe lub spółki jawne uprawnione na mocy odrębnych przepisów do szkolenia uczniów i zatrudniające w ramach prowadzonej działalności pracowników w celu nauki zawodu, zwalnia się w części od podatku dochodowego przez obniżenie tego podatku o kwotę odpowiadającą sześciokrotnemu najniższemu

wynagrodzeniu miesięcznemu pracowników, określone na miesiąc, w którym zakończono szkolenie pozytywnym wynikiem egzaminu.

4. Uprawnienia do przyspieszonej amortyzacji środków trwałych

W rozporządzeniu Ministra Finansów w sprawie amortyzacji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych zostało zawarte uprawnienie do podwyższenia stawek amortyzacyjnych dla maszyn i urządzeń oraz środków transportu (z wyjątkiem samochodów osobowych) przy zastosowaniu współczynników nie wyższych niż 3.

5. Możliwość ubiegania się o ulgi w podatku dochodowym przez spółki z udziałem kapitału zagranicznego

Minister Finansów upoważniony jest do rozstrzygania wniosków w sprawie zwolnień spółek z udziałem kapitału zagranicznego od podatku dochodowego działających na terenie powiatu uznanego za zagrożony szczególnie wysokim bezrobociem strukturalnym.

6. Prawo do ubiegania się o dotacje z budżetu państwa

W budżecie państwa na rok 2000 utworzona została rezerwa celowa przeznaczona na dotacje na dofinansowanie inwestycji infrastrukturalnych realizowanych w systemie robót publicznych, jako zadania własne gmin zagrożonych szczególnie wysokim bezrobociem strukturalnym w wysokości 50 mln 300 tys., z tego województwo podkarpackie, a dokładnie 2 powiaty uznane za zagrożone: brzozowski i bieszczadzki otrzymały kwotę 700 tys. zł.

Kwota ta rozdzielona może być na realizację inwestycji z zakresu: zaopatrzenia w wodę, energię elektryczną i energię ciepłą, kanalizacji i oczyszczalni ścieków komunalnych, budowę gminnych dróg i ulic, gazociągów i urządzeń do przetwarzania gazu oraz publicznych urządzeń sportowo-rekreacyjnych. Podziału rezerwy dokona Wojewoda Podkarpacki stosownie do złożonych przez zarządy gmin wniosków.

7. Ulgi przy sprzedaży i nabywaniu nieruchomości rolnych przez Agencję Własności Rolnej Skarbu Państwa

Jeżeli z nieruchomością będącą przedmiotem przetargu, związane są miejsca pracy, w razie zgłoszenia równorzędnych ofert, nabywcę ustala się, dokonując wyboru tego spośród oferentów, którzy gwarantuje zorganizowanie największej liczby miejsc pracy i utrzymanie ich przez okres co najmniej 5 lat. Przewidziana jest również ulga polegająca na niestosowaniu oprocentowania przy rozkładaniu na raty należności z tytułu sprzedaży i dzierżawy mienia z Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa.

8. Środki przeznaczone na wsparcie restrukturyzacji i osłony likwidacji przedsiębiorstw

Są to środki budżetowe na wsparcie restrukturyzacji i osłony likwidacji przedsiębiorstw, które są przeznaczone na wspomaganie ważnych z punktu widzenia polityki gospodarczej procesów restrukturyzacji lub likwidacji przedsiębiorstw

w przypadku gdy pozyskanie środków na realizację tych celów nie jest możliwe z innych źródeł. Pomoc jest udzielana przedsiębiorstwom lub spółkom w formie dotacji lub pożyczek, przy czym z pomocy można skorzystać tylko raz.

7. Uprawnienia do ubiegania się o poręczenie spłaty inwestycyjnego kredytu bankowego

Istnieje możliwość korzystania przez małe i średnie podmioty gospodarcze z poręczeń Skarbu Państwa jako drogi do uzyskania kredytu bankowego w szczególności gdy realizacja zadań finansowanych kredytem umożliwi sprzedaż towarów i usług na eksport co najmniej w 20 % ogólnej wartości sprzedaży lub zapewni wdrażanie nowych rozwiązań technicznych i technologicznych w gospodarce narodowej lub będzie prowadzona w rejonach o szczególnym zagrożeniu wysokim bezrobociem strukturalnym.

Oferty pracy jakimi dysponuje PUP w Brzozowie na dzień 13. 12. 2002 r.

1. Kucharz z doświadczeniem	4. Przedstawiciel handlowy
2. Szef kuchni	5. Agent ubezpieczeniowy
3. Fryzjer damsko-męski	6. Księgowa z doświadczeniem

Zarejestrowani bezrobotni wg stanu na 31.10.2002 r.

1. Struktura zarejestrowanych bezrobotnych z podziałem na gminy

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych	kobiety	mężczyźni	z prawem do zasiłku	bez prawa do zasiłku
Miasto Brzozów	724	363	361	137	587
Gmina Brzozów	2270	1206	1064	356	1914
Gmina Domaradz	757	381	376	121	636
Gmina Dydnia	1174	641	533	147	1027
Gmina Haczów	927	493	434	181	746
Gmina Jasienica	748	402	346	136	612
Gmina Nozdrzec	1001	507	494	169	832
Razem:	7601	3993	3608	1247	6354

2. Struktura bezrobotnych wg wykształcenia

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych	kobiety	mężczyźni
Wyższe	187	130	57
Policealne i średnie zawodowe	1766	1124	642
Średnie ogólne	278	225	53
Zasadnicze zawodowe	3297	1572	1725
podstawowe	2073	942	1131
Ogółem	7601	3993	3608

Opracowała: Małgorzata Matelowska
Z-ca Kierownika PUP w Brzozowie

Zarząd Dróg Powiatowych w Brzozowie

W ostatnim kwartale 2002 r. prowadzone były prace, mające na celu odwodnienie dróg powiatowych, a w szczególności wykonanie oczyszczeń zamulonych rowów i przepustów drogowych. Remonty były możliwe, dzięki zatrudnieniu przez Zarząd Dróg Powiatowych w Brzozowie określonej liczby osób, które dysponowały 2 koparkami typu „Białoruś” i „Ostrówek”, ciągnikiem „Ursus” z przyczepą wywrotką i samochodem ciężarowym „ZiŁ”. Na drodze powiatowej Domaradz – Przysietnica udrożniono znaczne odcinki rowów, dzięki zaangażowaniu Gminy Domaradz, która udostępniła do wywozu ziemi dwa samochody.

BIEŻĄCE PRACE I REMONTY DRÓG POWIATOWYCH

- Odcinki dróg w Jabłonicy Polskiej i Warze – remont pozwolił poprawić warunki przejezdności na drogach

w terenie zabudowanym.

- Odcinek drogi Niebocko – Grabówka – wykonano remont przedwojennego, kamiennego przepustu drogowego, ustawiono bariery zabezpieczające oraz odkopano ok. 200 mb. rowu.

- Uporządkowano pas leśny na odcinku drogi Brzozów – Zmiennica.
- Wznowiono granice drogi powiatowej Jabłonica Polska – Jasionów, a po ich wytyczeniu porzerzono odcinek drogi na długości ok. 300 mb.

UTRZYMANIE PRZEJEZDNOŚCI DRÓG POWIATOWYCH W ZIMIE

Zarząd Dróg Powiatowych w Brzozowie przewiduje 3 standardy

utrzymania dróg:

V standard to drogi o łącznej długości **154 km**

VI standard to drogi o łącznej długości **72 km**

VII standard to drogi o łącznej długości **19 km**.

W ramach przeprowadzonego przetargu na zimowe utrzymanie dróg powiatowych wyłoniono trzech wykonawców, dysponujących następującym sprzętem: samochodami „TATRA”, „KAMAZ”, „IFA”, ciągnikiem z pługiem.

Na placu ZDP w Brzozowie zabezpieczono dla potrzeb uszorstniania jezdni w okresie zimowym ok. 1500m³ żużla oraz 600m³ piasku.

Opracował
Kazimierz Tympalski
Janusz Szuber

POWIATOWA STACJA SANITARNO - EPIDEMIOLOGICZNA W BRZOSZOWIE

ul. Moniuszki 17, 36-200 Brzozów tel./fax.(0...13) 43-414-59

Dobra praktyka higieniczna

Polski prawodawca dostosowując nasze prawo do ustawodawstwa Unii Europejskiej wydał między innymi rozporządzenie z dnia 28 lutego 2000 r. w sprawie warunków sanitarnych oraz zasad przestrzegania higieny przy produkcji i obrocie środkami spożywczymi, używkami i substancjami dodatkowymi dozwolonymi. /Dz. U. Nr. 30, poz. 377 z późn. zm. / oraz ustawę z dnia 11 maja 2001r. o warunkach zdrowotnych żywności i żywienia /Dz.U.Nr 63, poz. 634 z późn. zmianami/.

W związku z treścią § 28 w/w rozporządzenia oraz cytowanej ustawy wszystkie zakłady żywieniowo-żywnościowe mają obowiązek opracowania instrukcji **dobrej praktyki higienicznej / GHP - Good Hygienic Practice/**, której treść musi być dostosowana do rodzaju prowadzonej działalności.

Instrukcja taka powinna obejmować nie tylko procesy mycia i dezynfekcji /jak dotychczas/, lecz także dotyczyć znacznie szerszego obszaru

odnoszącego się do wielu innych, niezbędnych wymogów sanitarno-higienicznych będących podstawą do zapewnienia właściwego bezpieczeństwa i jakości zdrowotnej wyrobów produkowanych lub wprowadzanych do obrotu.

Wymogi G H P określone są także często jako Program Warunków Wstępnych. Obejmują one m.in.:

- lokalizację i otoczenie zakładu
- układ funkcjonalny pomieszczeń
- magazynowanie produktów gotowych
- maszyny, sprzęt i urządzenia
- procesy mycia i dezynfekcji
- zaopatrzenie w wodę
- kontrolę odpadów
- zabezpieczenie przed szkodnikami
- szkolenie personelu
- higienę personelu
- prowadzenie dokumentacji i zapisów GHP.

Wymienione wyżej obszary stanowią minimum działań w aspekcie podstaw higieny jakie powinny być realizowane w każdym zakładzie i powinny

znaleźć swoje odzwierciedlenie w przedmiotowej instrukcji.

Każdy z wymienionych wyżej obszarów powinien być szczegółowo opisany z uwzględnieniem najbardziej istotnych jego elementów.

Opracowanie, przestrzeganie i prowadzenie odpowiedniej dokumentacji wymaga przeszkolenia odpowiedzialnych osób. Dodatkowe informacje w tym zakresie można uzyskać m.in. w Powiatowej Stacji Sanitarnej-Epidemiologicznej w Brzozowie.

Ponadto informuje się, że pracownicy Inspekcji Sanitarnej są zobowiązani do sprawdzania w czasie kontroli bieżących, czy właściciel zakładu wprowadził i stosuje dobrą praktykę higieniczną.

W przypadku braku takich działań, Inspekcja Sanitarna zobowiązana jest do stosowania przymusu administracyjnego.

Opracował: Janusz Kindelski
Dyrektor Powiatowej Stacji
Sanitarnej-Epidemiologicznej
w Brzozowie

NOSÓWKA PSÓW PROBLEM WCIĄŻ AKTUALNY

Nosówka *łac. febris catarrhalis infectiosa canum* jest jedną z najgroźniejszych zakaźnych, zaraźliwych chorób psów. Występuje powszechnie na całym świecie. Chorobę wywołuje wirus nosówki psów CDV, który swymi właściwościami jest bardzo zbliżony do wirusów wywołujących takie choroby, jak ludzka odra, pomór bydła i małych przeżuwaczy. Oprócz rodziny psowatych choroba atakuje zwierzęta łasicowate i szopowate oraz niektóre gatunki z rodziny niedźwiedziowatych. Coraz częściej notuje się zachorowania wśród dzikich, nie udomowionych kotów – lwów, tygrysów i lampartów.

Na mocy ustawy „o zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa oraz o Inspekcji Weterynaryjnej”, z 24.04.1997 r. Nosówka psów jest chorobą zakaźną podlegającą obowiązkowi rejestracji (załącznik nr 2 do ustawy). Ze względu na stałe zagrożenie epidemiologiczne ustawa przewiduje możliwość wprowadzenia obowiązkowego szczepienia psów przeciwko nosówce.

Mówi o tym Art. 8 ust.4 pkt.2 w/w ustawy: „Minister właściwy do spraw rolnictwa, mając na względzie zmniejszenie ryzyka wystąpienia niektórych chorób zakaźnych zwierząt na określonych obszarach kraju, w drodze rozporządzenia: (...) może wprowadzić obowiązek ochronnego szczepienia kotów

przeciwko wściekliznie oraz psów przeciwko nosówce”.

Upowszechnione w latach sześćdziesiątych szczepienia przeciwko nosówce okazały się bardzo skuteczne i stworzyły nadzieję na wyeliminowanie choroby. Tak się jednak nie stało. Stanowi nadal duże zagrożenie nie tylko w dużych miastach uchodzących do tej pory za główny bastion zarazy, ale także w innych rejonach, gdzie infekcję szerzą bezpańskie lub własnające się psy. Zaniedbywanie szczepień psów przeciwko nosówce oraz brak naturalnych zachorowań prowadzi do spadku odporności w całej populacji wrażliwych zwierząt i stanowi swego rodzaju „ciszę przed burzą”.

Zgodnie z zasadami rozwoju chorób zakaźnych po wygaśnięciu każdej epidemii rośnie z roku na rok odsetek zwierząt podatnych na chorobę, aż do wybuchu następnej. Aktualny brak zachorowań na nosówkę na danym terenie nie świadczy więc o braku zjawiska, lecz wręcz przeciwnie, świadczy o potencjalnym ryzyku epidemii. Nosówka uchodzi na ogół za chorobę młodych psów. Najbardziej podatne na zakażenie są

psy między 2 a 12 miesiącem życia. Czynnikiem predysponującym do choroby są błędy żywieniowe, schorzenia pasożytnicze, spadek odporności. Obserwuje się wyraźną sezonowość nasilenia zachorowań. Okresem sprzyjającym nosówce są chłodne i wilgotne pory roku. Szczególny wzrost zachorowań notuje się od listopada do marca.

Do zakażenia wirusem nosówki dochodzi najczęściej drogą oddechową, kropelkową w czasie bezpośredniego kontaktu ze zwierzęciem chorym. Do infekcji dochodzi również za pośrednictwem skażonej karmy i przedmiotów. Ponieważ wirus dość szybko ginie w środowisku zewnętrznym, przeniesienie zarazki przez człowieka np. na butach, rękach ma mniejsze znaczenie.

Pies jest głównym gatunkiem zapewniającym przetrwanie zarazki mimo, że na nosówkę zapadają również inne zwierzęta jak lisy i kury. Najbardziej zaraźliwa jest wydzielina z nosa i oczu oraz ślina zakażonych psów. Okres inkubacji choroby wynosi zazwyczaj od 3 do 7 dni. Objawy choroby oraz jej przebieg zależą od zjadliwości zarazki, wieku zwierzęcia, stanu odporności oraz rodzaju wtórnych powikłań bakteryjnych. Choroba rozpoczyna się krótkotrwałym wzrostem temperatury ciała i lekkim pogorszeniem apetytu. Objawy te często pozostają nie zauważone. Potem następuje bezgorączkowy okres poprawy stanu ogólnego (około tygodnia) a po nim kolejne podwyższenie temperatury ciała. Kolejny okres gorączki przebiega z poważnym zaburzeniem stanu ogólnego. Pies traci apetyt, okazuje złe samopoczucie. Towarzyszy temu wpływ z worków

spojówkowych i z nosa. Początkowo jest on surowiczny, potem przechodzi w ropny. Najczęściej występującą postacią oddechową charakteryzuje obfity wysięk ropny z nosa, zapalenie jamy nosowej oraz zapalenie odoskrzelowe płuc. Objawia się to kaszlem, dusznością a w końcowym efekcie ogólnym wyczerpaniem prowadzącym do padnięcia.

W odróżnieniu do innych chorób zakaźnych przechorowanie nosówki rzadko prowadzi do trwałego wyzdrowienia. Większość psów, które przeżyły początkowe etapy choroby wcześniej czy później wykazują trwałe zaburzenia neurologiczne w postaci niedowładów oraz porażań. Następnym przejściem nosówki może być padaczka, zaburzenia w zachowaniu się, ślepotą, utratą powonienia. Wszystkie te okoliczności na ogół uniemożliwiają dalsze utrzymanie zwierząt.

Ze względu na bardzo dramatyczny przebieg i wysoką śmiertelność choroby, najbardziej efektywną formą zapobiegania nosówce psów jest szczepienie ochronne. Ważne jest przeprowadzenie szczepienia w odpowiednim wieku zwierzęcia oraz przestrzeganie zaleconego doszczepienia. Nosówka jest chorobą zbyt groźną, aby rezygnować ze szczepienia przeciwko niej. Koszty leczenia nosówki są dużo większe niż cena szczepień, a ponadto terapia często okazuje się nieskuteczna.

Opracował: Lekarz Weterynarii
Paweł Rosenbeiger
Miejski Inspektorat Weterynarii
ul. Waslebena 6, 38-400 Krosno,
tel. (0...13) 43-696-11

UWAGA! ZŁY PIES

W ostatnim okresie nasila się ilość przypadków pogryzienia przez psy, pozostawione bez dozoru. Jest to szczególnie bulwersujące gdy ofiarami psów stają się dzieci. Przypominamy wszystkim, że posiadając psa należy zachować względy bezpieczeństwa wobec innych osób i zwierząt. Pies winien być trzymany na uwięzi, tylko w przypadku, gdy posesja jest ogrodzona na tyle, że zwierzę nie pokona jej, może na odpowiedzialność właściciela biegać swobodnie. Pamiętać należy, iż pies wyprowadzany poza posesję, winien być prowadzony na smyczy w sposób uniemożliwiający wyrwanie się właścicielowi. Każdy z agresywnych psów musi mieć kaganiec. Należałoby w tym miejscu przypomnieć, iż artykuł 77 kodeksu wykroczeń stanowi: „Kto nie zachowuje zwykłych lub nakazanych środków ostrożności przy trzymaniu zwierzęcia podlega karze grzywny do 250 zł lub nagany”. Odpowiedzialność więc na bazie powyższego przepisu spoczywa nie tylko na właścicielu psa, ale na każdym, kto z psem przebywa poza jego stałym miejscem pobytu. Odpowiedzialność za szkody wyrządzone przez psa będącego w dyspozycji nieletniego dziecka ponosi właściciel psa. Jeżeli stwierdzimy obecność psa bez uwięzi na drodze wiejskiej, ulicy miasta – należy powiadomić władze gminne czy miejskie, które władne są podjąć stosowne działania zapobiegawcze. Warto wiedzieć, że wolno biegające psy w odległości powyżej 200 m od zabudowy zwartej mogą być przez dzierżawców obwodów łowieckich zastrzelone. Warto wiedzieć także, że: „Kto przez drażnienie lub płoszenie doprowadza zwierzę do tego, że staje się niebezpieczne podlega karze grzywny do 1000 zł albo karze nagany”, mówi o tym artykuł 78 kodeksu wykroczeń.

Jak się zachować w przypadku ataku psa?

Pamiętajmy, że agresywny pies wysyła znaki ostrzegawcze, ma zjeżoną sierść, położone uszy, sztywne nogi, uniesiony ogon. Warczy, szczeka, pokazuje zęby, skacze dookoła osoby, którą osacza. Co wtedy zrobić?

ROZBÓJ W PRZYSIETNICY

W niedzielę 21 listopada 2002 r. około 23.00 z miejscowego baru wyszedł jeden z mieszkańców Przysietnicy. Nie uszedł za daleko bowiem został zaatakowany przez dwóch nn. sprawców, którzy kopiąc go i trzymając za ręce, obezwładnili go i skradli kwotę 350 zł. Poszkodowany nie rozpoznał napastników. Dopiero około południa następnego dnia zdecydował się na powiadomienie policji w Brzozowie. Po kilku godzinach policyjnych działań, około 17.45 zatrzymano jednego ze sprawców - 19 letniego mieszkańca Przysietnicy, a następnie jeszcze dwóch (19-latką i 22-latką).

23 listopada na wniosek policji i prokuratury, Sąd Rejonowy w Brzozowie zastosował wobec sprawców środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztu na okres dwóch miesięcy. Będą odpowiadać za kradzież z użyciem przemocy i doprowadzenia poszkodowanego do stanu bezbronności. Grozi im kara pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

1. Stań, nie uciekaj
2. Nie patrz psu w oczy
3. Nie okazuj strachu mimo, że jest to trudne
4. Nie odwracaj się tyłem do psa, zwłaszcza

jeżeli jest duży. Jeśli skoczy na plecy może przewrócić nawet dorosłego a dziecko – bez trudu

5. Ustaw się bokiem do psa na lekko

rozstawionych nogach. To pozwala na lepsze utrzymanie równowagi

6. Przyjmij pozycję żółwia, ochronisz wystające części ciała, za które zwykle chwytają pies.

komisarz Jan Wolak

Co zrobić w razie ataku psa?

1. *Spleć dłonie do wewnątrz*

2. *Schowaj kciuki do środka*

3. *Założ ręce na kark*

4. *Osłoń nimi także uszy*

5. *Kucnij*

5. *Przyciągnij głowę do kolan*

PIES ZNIECHĘCONY TAKĄ POSTAWĄ I BRAKIEM REAKCJI ZE STRONY OFIARY NA OGÓŁ ODCHODZI

*Nadchodzące **Święta Bożego Narodzenia** niosą ze sobą wiele radości oraz refleksji dotyczących minionego okresu i planów na nadchodzący Nowy Rok. W tych wyjątkowych dniach chcemy Redakcji oraz Czytelnikom życzyć wiele zadowolenia i sukcesów z podjętych wyzwań.*

*Komendant Powiatowy Policji
nadkomisarz Edward Ząbek
oficer prasowy
komisarz Jan Wolak*

**KOMENDA POWIATOWA
PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ
W BRZOSZOWIE**

ul. A. Mickiewicza 1, 36 - 200 Brzozów

tel. (013) 43-411-41, fax. (013) 43-44-000

e-mail: kpbrzozow@podkarpacie.straz.pl

GAZ PŁYNNY - WYGODA I ZAGROŻENIE

W gospodarstwach domowych małych miasteczek i wsi coraz powszechniej stosuje się gaz płynny służący do zasilania kuchenek gazowych, piekarników i gazowych ogrzewaczy wody.

Nieszczelności w instalacji gazowej lub zaworze butli są bardzo trudne do wykrycia, szczególnie w przypadku gazów bezwonnych, a do takich należy propan-butan. Wypływającego z instalacji lub urządzeń gazu nie sposób dostrzec gołym okiem, tymczasem może on zgromadzić się w takiej ilości, że powstanie mieszanina wybuchowa z powietrzem. Eksplozję takiej mieszanki może spowodować praktycznie każde źródło energii, np. płomień zapalki, iskra w kontakcie elektrycznym, telefonie lub agregacie lodówki, iskra krzesana, a nawet wyładowanie elektryczności statycznej.

Przed rozpoczęciem użytkowania należy poznać sposoby ograniczenia zagrożeń i zasady bezpiecznego posługiwania się urządzeniami gazowymi. Będzie można wówczas spokojnie korzystać z jego dobrodziejstw. Gaz płynny jest mieszaniną propanu z butanem w proporcjach zależnych od pory roku. W okresie letnim sprzedawane są mieszaniny bogatsze w butan, a w okresie zimowym bogatsze w propan. Mieszanina o przeciętnym składzie jest zawsze cięższa od powietrza i opada w dół. Jest to gaz, który pełza przy podłodze i wkrada się we wszystkie zakamarki, wgłębienia oraz otwory kanalizacyjne, stanowiąc w ten sposób bardzo duże zagrożenie. Przebywając w pomieszczeniu, w którym ulotnił się gaz płynny, możemy nieświadomie spowodować jego wybuch. Gaz propan – butan do gospodarstw domowych dostarczany jest w butlach stalowych z zaworem odcinającym. Zasilanie urządzeń gazowych odbywa się tylko poprzez zastosowanie reduktorów ciśnienia.

Napełnianie butli może być dokonywane w specjalistycznych rozlewniach gazu płynnego. Zabronione jest samodzielne ładowanie, dopełnianie lub uzupełnianie gazu. Na stacjach paliw płynnych i gazowych przeznaczonych do tankowania pojazdów samochodowych, dozwolona jest jedynie wymiana butli z pustych na pełne.

UWAGA!!!

Przepełnienie butli, czyli przekroczenie 2/3 objętości połączone ze wzrostem temperatury otoczenia (np. wniesienie

do ciepłego pomieszczenia) spowoduje przyrost ciśnienia, który doprowadzi do rozerwania butli i wybuchu gazu. Butle na gaz płynny propan – butan, jako urządzenia ciśnieniowe, podlegają okresowej kontroli Urzędu Dozoru Technicznego. Konserwacji i ewentualnych napraw butli, a także czynności atestacyjnych dokonuje się podczas ich napełniania w rozlewniach gazu.

PAMIĘTAJ!

Data legalizacji butli wybita jest bezpośrednio na jej korpusie. Eksploatując butle należy pamiętać o zachowaniu warunków bezpieczeństwa polegających:

- w jednym mieszkaniu mogą znajdować się maksimum dwie butle o ładunku nie przekraczającym 11 kg podłączone do instalacji lub urządzeń – odborników,
- w mieszkaniach nie wolno przechowywać butli zapasowych nie podłączonych do instalacji,
- zabrania się przechowywania butli z gazem propan – butan w pomieszczeniach usytuowanych poniżej poziomu terenu,
- temperatura wewnątrz pomieszczenia, w którym pozostają butle napełnione gazem nie może przekraczać 35°C,
- urządzenia gazowe mogą być instalowane w pomieszczeniach o wysokości co najmniej 2,20 m,
- urządzenia gazowe mogą być instalowane w pomieszczeniach, w których zapewnione są prawidłowe warunki wentylacji, pamiętając o zgodności ruchu powietrza wentylowanego z ewentualnymi możliwościami wydostania się gazu z nieszczelności i urządzeń,
- montaż butli gazowej powinna dokonać osoba posiadająca przeszkolenie w tym zakresie,
- butle gazowe mogą być umieszczone w odległości co najmniej 1,5 m od urządzeń promieniujących ciepło, z wyłączeniem zestawów kuchni gazowych oraz ogrzewaczy promiennikowych i konwekcyjnych z szafką na butle,
- butli nie wolno umieszczać w pobliżu urządzeń powodujących iskrzenie,
- butle instalować w pozycji pionowej oraz zabezpieczać je przed uderzeniem, przewróceniem lub przypadkowym przemieszczaniem,
- do zasilania urządzeń gazowych dopuszcza się stosowanie przewodów elastycznych, posiadających certyfikat na znak bezpieczeństwa, wytrzymałości co najmniej 300kPa, odporność na działanie gazów, olejów itp., a długość tego przewodu nie może być większa niż 3 m.

URZĄDZEŃ GAZOWYCH NIE WOLNO NAPRAWIAĆ SAMODZIELNIE

W przypadku uszkodzenia urządzenia gazowego na propan – butan, gdzie gaz ulatnia się do atmosfery pomieszczenia, należy zamknąć zawór przy butli, przewietrzyć pomieszczenie i oddać wadliwe urządzenie do naprawy.

Uszkodzoną butlę należy wynieść na otwartą przestrzeń, poza budynek. Pomieszczenie należy starannie przewietrzyć i zachować szczególną ostrożność, nie włączając urządzeń elektrycznych, nie używać otwartego ognia, nie palić tytoniu.

INFORMACJA O DZIAŁANIACH PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ W BRZOSZOWIE W OKRESIE OD 11.09.2002 r. DO 10.11.2002 r.

Straż Pożarna interweniowała w okresie ubiegłych dwóch miesięcy 70 razy, w tym:

Odnotowano – 18 Pożarów; w działaniach związanych z pożarami brało udział 53 zastępy straży pożarnej w składzie: 242 ratowników PSP i OSP oraz – **49 Miejscowych zagrożeń;** w działaniach związanych z miejscowymi zagrożeniami brało udział 70 zastępów

w składzie 284 ratowników. Alarmów fałszywych 3.

Ilość akcji interwencyjnych od początku roku 2002 do 10.11.br. to 508 w tym:

- **Pożarów - 99**
- **Miejscowych zagrożeń - 401**
- **Alarmów fałszywych - 8**

Ziemia brzozowska poniosła bolesną stratę. W dniu 20 listopada 2002r. na cmentarzu w Starej Wsi pożegnaliśmy **druha Stanisława Dydka**. Żegnała Go

śp. dh Stanisław Dydek

rodzina, przyjaciele i znajomi, ale szczególnie bardzo licznie zgromadzeni strażacy ochotnicy, strażacy Państwowej Straży Pożarnej, liczne strażackie poczty sztandarowe, delegacje i przedstawiciele szkół, w których pracował lub współpracował oraz członkowie Akcji Katolickiej.

Pożegnaliśmy Wielkiego Społecznika, Zapaleńca i Miłośnika dokumentowania historii strażactwa.

Odszedł Człowiek szeroko znany braci strażackiej w powiecie, województwie i kraju.

Urodził się 8 kwietnia 1926 r. w Starej Wsi. W latach 1932–1939 uczęszczał do szkoły podstawowej w Starej Wsi. W czasie okupacji niemieckiej kształcił się w jezuickim ośrodku tajnego nauczania w Starej Wsi. W roku 1946 zdał egzamin dojrzałości w liceum ogólnokształcącym w Brzozowie. W latach 1946–1951 studiował na wydziale komunikacji Politechniki Krakowskiej, kończąc je z wynikiem bardzo dobrym. Po dyplomie krótko pracował w Wojskowej Akademii Technicznej jako laborant.

W roku 1952 wrócił w rodzinne strony pracując w Technikum Przemysłu Samochodowego w Sanoku w charakterze nauczyciela przedmiotów zawodowych od 1952–1959, w tym przez cztery lata jako dyrektor. Organizował tam pierwsze pracownie i gabinety naukowe. Szczególny nacisk kładł na kompleksowe wychowanie młodego człowieka, na rozbudzenie w nim uczuć patriotycznych, krzewienie kultury, podniesienie poziomu nauczania i wychowania. Następnie pracował nieprzerwanie przez 23 lata do 1982 w Sanockiej Fabryce Autobusów. Przeszedł w niej wszystkie szczeble kariery zawodowej, poczynając od kierownika działu, poprzez głównego technologa, a na zastępcy dyrektora fabryki kończąc. Tam zorganizował punkt konsultacyjny Politechniki Krakowskiej, uczestniczył w rozbudowie fabryki i modernizacji wyrobów, współorganizował jubileusz 150-lecia fabryki w 1982, był współautorem monografii *Autosan* i inicjatorem jej wydania z okazji jubileuszu, równolegle publikując liczne artykuły techniczne w czasopiśmie branżowych krajowych, zagranicznych i w „Gazecie Sanockiej”.

Po przejściu na emeryturę w 1982 wrócił do swojej Małej Ojczyzny – do rodzinnej Starej Wsi, gdzie spędził resztę życia poświęcając się pracy społecznej na rzecz swojego środowiska.

W roku 1982 wstąpił w szeregi Ochotniczej Straży Pożarnej w Starej Wsi i prawie równocześnie objął stanowisko prezesa pełniąc te obowiązki do 1997. Zabiegał wówczas o wyposażenie jednostki w sprzęt gaśniczy napotykać na trudności ze znalezieniem właściwego lokalu. Następnie aktywnie działał w Komitecie społecznym rozbudowy domu strażaka w latach 1982–1989. Był głównym inicjatorem obchodów 75-lecia istnienia straży starowiejskiej – uroczystości, której towarzyszyło: ufundowanie i poświęcenie nowego sztandaru wraz z dekoracją – złotym medalem

JEST CZĄSTKĄ

HISTORII NARODU

„Za Zasługi dla Pożarnictwa” i odznaką honorową „Za Zasługi dla Województwa Krośnieńskiego”, wystawa sprzętu gaśniczego, sesja popularyzacyjna pt.: *Z dziejów ochrony przeciwpożarowej w regionie brzozowskim*, spotkanie trzech pokoleń i wystawienie sztuki ludowej *Starowiejskie wesele*. Z okazji jubileuszu jego staraniem ukazały się: publikacja *75 lat w służbie pożarniczej w Starej Wsi*, okolicznościowy datownik Poczty Polskiej z napisem: „*Ochotnicza Straż Pożarna, Stara Wieś k/Brzozowa, 27.05.1984*” i odznaka metalowa do klapy.

Następne lata swojej pracy poświęcił dążeniom do założenia, rozwijaniu i bardzo aktywnej promocji Podkarpackiego Muzeum Pożarnictwa w Starej Wsi, urządzonego jeszcze w nie wykończonym domu strażaka. Inicjator, a zarazem Społeczny Opiekun tego muzeum, które było wówczas 26. placówką tego typu w kraju, obejmującą zasięgiem nie tylko brzozowski rejon pożarniczy, ale cały obszar województwa podkarpackiego, współpracował z Muzeum Pożarnictwa w Mysłowicach i w Alwerni, a w szczególności z Muzeum Regionalnym w Brzozowie. W roku 1994 poszerzył zestaw zbiorów o eksponaty ludowe, a w 1995 r. w wyniku usilnych starań powiększył bazę lokalową do sześciu sal wystawowych. Był założycielem i redaktorem periodyku strażackiego pt. „Zeszyty Strażackie”, obejmującego dzieje 48 jednostek ochotniczych straży pożarnych brzozowskiego rejonu pożarniczego, 6 zarządów gminnych i 3 o Starej Wsi.

W roku 1994 opublikował jednolite, obszerne opracowanie własnego autorstwa pt. *Brzozowskie tradycje pożarnicze*. W roku 1999, dzięki staraniom założyciela Podkarpackiego Muzeum Pożarnictwa w Starej Wsi i burmistrza gminy Brzozów, ukazała się źródłowa publikacja pt. *Szkola obywatelskiej służby. Z dziejów Ochotniczej Straży Pożarnej w Brzozowie 1874–1999*.

W latach 1983–1991 był członkiem prezydium Zarządu Miejsko-Gminnego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych w Brzozowie, członkiem Zarządu Wojewódzkiego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych w Krośnie (1983–1996), członkiem Zarządu Głównego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych (1983–1987), w latach 1991–1996 pełnił zaś funkcję wiceprezesa Zarządu Miejsko-Gminnego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych w Brzozowie.

W roku 1996 w ramach grupy inicjatywnej organizuje parafialny oddział Akcji Katolickiej w Starej Wsi. Dekretami abp. Józef Michalik mianował Go prezesem tego oddziału. Funkcję tę sprawował przez dwie kadencje. Był założycielem i członkiem redakcji czasopisma parafialnego „Pod Parnasem” (1996), inicjatorem i współorganizatorem programu słowno-muzycznego, poświęconego Janowi Pawłowi II, pt. *Nie lękajcie się Chrystusa* (1997).

Wielką pasją jego życia była bezinteresowna i szeroka działalność publicystyczno-badawcza. Oprócz ponad 300 opublikowanych artykułów Jego autorstwa są „Zeszyty Brzozowskie” – a wśród nich: *Przegląd dokonania mistrza gospodarności miasta Brzozowa* (1982), *Katalog pamięci walk i straceń w regionie brzozowskim* (1985), *100 lat Banku Spółdzielczego w Brzozowie* (1988) – oraz takie wydawnictwa, jak: *Jezuicki ośrodek tajnego nauczania w Starej Wsi*

1939–1944 (1989), *Jubileusz 50-lecia chóru i orkiestry parafialnej przy bazylice Matki Bożej Miłosierdzia w Starej Wsi* (1991), *Stulecie kopalnictwa naftowego w Starej Wsi 1892–1992* (1992), *Zespół Szkół Mechanicznych w Sanoku 1946–1996* (1997). Uwiecznieniem Jego wielokierunkowych badań regionalnych została unikalna w skali kraju monografia *Stara Wieś. Z dziejów wsi i sanktuarium* (1996).

Ta szeroka działalność została dostrzeżona przez społeczeństwo i w roku 1996 Stanisław Dydek otrzymał tytuł honorowy „Indywidualność roku 1996 w regionie brzozowskim”. W roku następnym, 6 września, został zaszczycony spotkaniem indywidualnym z Janem Pawłem II podczas audiencji w Castel Gandolfo. Powszechnie określany był mianem „niespokojny duch”.

Za całokształt działalności otrzymał szereg odznaczeń państwowych, resortowych i korporacyjnych, które dowodzą Jego bardzo aktywnej działalności. Najważniejsze odznaczenia to: Srebrna Odznaka Związku Zawodowego Metalowców (1968), Srebrny Krzyż Zasługi (1971), Medał 30-lecia Polski Ludowej (1974), złota odznaka „Za Zasługi dla Rozwoju Przemysłu Maszynowego” (1977), Złota Odznaka Honorowa Stowarzyszenia Inżynierów i Mechaników Polskich (1978), odznaka honorowa „Zasłużony dla Sanoka” (1981), srebrny medal „Za Zasługi dla Pożarnictwa” (1981), złota odznaka „Za Zasługi dla Rozwoju Przemysłu Maszynowego” (1982), odznaka honorowa „Za Zasługi dla Województwa Krośnieńskiego” (1982), Krzyż Kawalerski Orderu Polonia Restituta” (1982), odznaka „Za Zasługi we Współzawodnictwie Przeciwpowarowym” (1983), Medał 40-lecia Polski Ludowej (1984), złoty medal „Za Zasługi dla Pożarnictwa” (1984), odznakę „Zasłużony Działacz Kultury” (1985), wpis do Złotej Księgi *Zasłużony dla Ochrony Przeciwpowarowej Województwa Krośnieńskiego* (1990).

25 września 1994 r. otrzymał z rąk komendanta głównego Państwowej Straży Pożarnej, nadbrygadiera inż. Feliksa Deli, Złoty Znak Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP, a w 1999 r. prezes Zarządu Głównego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP, Waldemar Pawlak, osobiście odznaczył Go Medalem Honorowym im. Bolesława Chomicza. W 2001 r. marszałek województwa podkarpackiego uhonorował Go – jako regionalistę szczególnie zaangażowanego w sprawy ocalania od zapomnienia spuścizny kulturowej z okolic Brzozowa – Nagrodą Zarządu Województwa Podkarpackiego. W tym samym roku Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji przyznał Mu złotą odznakę „Zasłużony dla ochrony przeciwpożarowej” za pracę i działalność, która w sposób szczególny przyczyniła się do rozwoju ochrony przeciwpożarowej.

Ostatni rozdział Jego bardzo aktywnego życia przysporzył wiele ciekawych, wartościowych i unikalnych publikacji związanych z tematyką ochrony przeciwpożarowej oraz znaczących imprez i uroczystości strażackich.

W 1994 roku opracował broszurę *Brzozowskie tradycje pożarnicze*, opisującą dzieje zawodowej brzozowskiej straży pożarnej zaś w 1999 książkę *Szkola obywatelskiej służby. Z dziejów Ochotniczej Straży Pożarnej w Brzozowie 1874-1999*.

Od 2001 roku rozpoczął z ogromnym zapałem i uporem organizowanie corocznych powiatowych konkursów pożarniczych o zasięgu lokalnym oraz międzynarodowego konkursu graficznego pt. *Motywy strażackie w ekslibrisie*. Był też głównym inicjatorem organizacji uroczystych obchodów 15-lecia Podkarpackiego Muzeum Pożarnictwa w Starej Wsi połączonej z obchodami upamiętniającymi historyczne rocznice strażackie zapisane na okolicznościowej tablicy pamiątkowej połączone z sesją popularnonaukową i wystawą grafiki po konkursowej w październiku 2001 r. Dzięki Jego staraniom opublikowane zostały w formie broszury nadesłane prace konkursowe.

Na te uroczystości przypadła też prezentacja książki Stanisława Dydka *Ludzie spod znaku św. Floriana. Zarys dziejów ochrony przeciwpożarowej ziemi brzozowskiej na tle Podkarpacia i kraju (1865-2001)*. Jest to obszerna monografia strażacka, będąca owocem kilkuletnich prac badawczych i poszukiwawczych obejmująca całokształt dziejów ochrony przeciwpożarowej Ziemi Brzozowskiej na tle Podkarpacia i kraju.

W bieżącym roku dzięki Jego staraniom opublikowano w formie broszury materiały z sesji popularnonaukowej zorganizowanej w Starej Wsi w 2001 roku pt. *Gaszą pożary materii wznecając pożary ducha* a także *Katalog wystawy ekslibrisów 2002* będący pokłosiem II Międzynarodowego Konkursu Graficznego „Motywy strażackie w ekslibrisie”.

Było to ostateczne opracowanie, które udało Mu się jeszcze wydać a plany na przyszłość miał liczne. Krótko przed odejściem dowiedział się, że Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej przyznał w uznaniu Jego zasług „**Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski**” (2002). Niestety nie mógł już odebrać tego jednego z najwyższych w Swoim dorobku odznaczenia państwowego. Zmarł w domu rodzinnym 17 listopada 2002 r.

W ten pochmurny, listopadowy dzień po zakończeniu uroczystej koncelebrowanej Mszy św. żałobnej w Kościele Parafialnym w Starej Wsi pożegnaliśmy dh. Stanisława Dydka. Na Jego ostatnią drogę przybyli między innymi oprócz rodziny i bardzo licznie zgromadzonych znajomych i przyjaciół: członek Prezydium Zarządu Głównego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP w Warszawie a zarazem sekretarz Zarządu Wojewódzkiego ZOSP RP w Rzeszowie dh Mieczysław Kot, wiceprezes Zarządu Wojewódzkiego ZOSP RP w Rzeszowie dh dr Władysław Tabasz, który podziękował za te wszystkie piękne i znaczące dokonania w województwie i te postrzegane na szczeblu centralnym. Przybył też Zastępca Podkarpackiego Komendanta Wojewódzkiego PSP w Rzeszowie mł. bryg. Kazimierz Gładysz wraz z delegacją, a także byli komendanci wojewódzcy Straży Pożarnych woj. krośnieńskiego w osobach: płk. Tadeusza Kubita i st. bryg. mgr Władysława Pelczara. Przybyli też komendanci miejscy i powiatowi PSP z terenu województwa podkarpackiego wraz z delegacjami, prezesi Zarządów Powiatowych ZOSP RP z woj. podkarpackiego, prezesi Zarządów Gminnych ZOSP wraz z Komendantami Gminnymi OSP oraz prezesi Zarządów OSP i Naczelnicy OSP wraz z delegacjami z terenu powiatu i jednostek zaprzyjaźnionych ze Społecznym Opiekunem Muzeum. Przybyli też delegacje przedstawicieli władz samorządowych powiatowych i gminnych. Również przedstawiciel Akcji Katolickiej pożegnał zmarłego aktywnego jej działacza. W imieniu strażaków ochotników i Państwowej Straży Pożarnej pożegnanie wygłosił Prezes Zarządu Powiatowego ZOSP RP w Brzozowie dh Stanisław Łobodziński.

Zapamiętamy słowa jakimi żegnano śp. zmarłego, który pozostawił po sobie wiele udanych dokonań, ogromny zbiór publikacji, artykułów, książek i trwałe pomniki Swej badawczej i dokumentalistycznej działalności pożarniczej tak pięknie rozwijanej w oparciu o utworzone Muzeum Pożarnictwa w Starej Wsi. Pozostanie w naszej pamięci jako wielki społecznik, zamiłowany badacz dziejów ochrony przeciwpożarowej. Niech pamięć o nim i jego czynach pozostanie wśród nas i na następne pokolenia.

W jednej z ostatnich książek napisał: „... Te niezwykle losy ludzkie, ubogacone humanitarnymi i bezinteresownymi dokonaniem niestrudzonych pasjonatów pożarnictwa, stanowią dzisiaj jakże piękną część historii naszego Narodu, jakże niezwykle ornament malowniczego Podkarpacia...”. Jakże dokładnie pasują te słowa do Jego osoby, która odeszła, lecz jest już częścią Swojej Małej Ojczyzny – Podkarpacia i historii Narodu.

Przyjaciele Strażacy

Witaminy chronią przed chorobami przewlekłymi

Witaminy mają fundamentalne znaczenie dla zdrowia – to powszechnie znane stwierdzenie, którego prawdziwości nikt nie podważa. Z drugiej jednak strony mamy do czynienia z sytuacją, w której dieta większości ludzi nie dostarcza ich organizmom wystarczającej i potrzebnej ilości witamin. Według raportu opublikowanego w roku 2002 w uznanym czasopiśmie medycznym „The Journal of the American Medical Association” istnieje ścisły związek pomiędzy niedoborem witamin a rozwojem chorób przewlekłych. Naukowcy na podstawie analizy wszystkich publikacji na temat roli witamin z lat 1966 – 2001 stwierdzają między innymi, że witaminy zapobiegają rozwojowi chorób przewlekłych.

Prowadzi to do prostego i cennego spostrzeżenia – wszyscy

dorośli powinni codziennie przyjmować optymalną dawkę witamin, aby uchronić się przed schorzeniami przewlekłymi, takimi jak choroby sercowo-naczyniowe, nowotwory czy osteoporoza. Szczególną uwagę powinny przywiązywać do tego kobiety, przyszłe matki, ludzie w podeszłym wieku, a także osoby spożywające nadmierne ilości alkoholu, osoby w trakcie diet odchudzających, wegetarianie oraz hospitalizowani. W tej grupie zła dieta oraz niedobory witamin i minerałów, wynikające ze zwiększonego zapotrzebowania, mogą podnosić ryzyko wystąpienia chorób przewlekłych. Większość dorosłych osób byłaby bezpieczna, gdyby z pożywieniem dostarczała większą ilość wszystkich witamin. Różnica pomiędzy niewystarczającym a optymalnym przyjmowaniem witamin jest niewielka. Dlatego

codzienne przyjmowanie 100 % rekomendowanej dziennej dawki witamin i minerałów jest bezpiecznym sposobem poprawy stanu zdrowia oraz ochrony organizmu.

Uzupełnienie składników witaminowo-mineralnych jest tanie i proste. Jedna tabletką dziennie wystarcza nie tylko do tego, aby uzupełnić niedobory, ale również by chronić przed chorobami przewlekłymi. Ważne jest aby wybrać taki preparat, który zawiera wszystkie witaminy oraz minerały w odpowiednich dawkach. Zbyt mała dawka nie przynosi pożądanych efektów, a zbyt duża może mieć działania uboczne. Równowaga i umiarkowanie są najważniejszym kluczem do wyboru właściwego sposobu uzupełniania niezbędnych składników witaminowo-mineralnych.

(instruktor terapeutyczny)

Dzieci są bardzo różne. Poznają świat w sposób spokojny i systematyczny lub żywiołowy. Ich aktywność i bezpośredni stosunek do przedmiotów i ludzi jest czymś normalnym i zmienia się wraz z wiekiem.

Dzieci, których aktywność jest nadmierna w stosunku do wieku, określane są jako nadpobudliwe psychoruchowo. Jeżeli dzieci są nadaktywne, nieuważne oraz impulsywne – nazywa się je hiperaktywnymi. Nadmierna ruchliwość przeradza się w nieuwagę i niewytrwałość, - a u dorastających w uczucie wewnętrznego niepokoju. Konsekwencją takich stanów psychicznych są trudności w nauce, trudności we współżyciu oraz poczucie małej wartości.

Hiperaktywność jest następstwem głębokiego niepokoju. Pobudzona przez wewnętrzny niepokój energia życiowa zostaje przetworzona i ujawnia się w gorączkowym, nadaktywnym zachowaniu. Gorączkowość z kolei oddziałuje na niepokój wewnętrzny i powiększa go. Dziecko pod wpływem niepokoju nie potrafi się skoncentrować.

Typowe objawy hiperaktywności:

- niepomysłowa chęć ruchu (dziecko jest

NIESPOKOJNE DZIECI

ciągle w bezcelowym ruchu, niezaplanowanym i niekontrolowanym, bez namysłu i zamiaru sięga po przedmioty, które są w zasięgu jego wzroku),

- nadmierna ekspresja siły (biega zamiast chodzić, skacze zamiast stać, krzyczy zamiast mówić, zachowuje się jak nakręcone),
- uleganie stereotypom (kiwa się, kręci, drepce),
- obniżona zdolność koncentracji i wytrwałości,
- nagle rozproszenie uwagi, otwarcie na bodźce, niedostatek przeżyć,
- pośpiech w myśleniu i odczuwaniu, wadliwe pojmowanie związków logicznych (pośpieszne i zmienne oceny, brak stałości, nie doprowadza do końca rozpoczętych prac i czynności, niedbale odrabia zadania szkolne, opuszcza litery i wyrazy, ma chwiejne pismo),
- brak lęku przed niebezpieczeństwem,
- nieumiejętność postrzegania reguł wspólnego życia (nie potrafi czekać, zachować się cicho, słuchać, przerywa rozmowę innym),
- częsta zmiana zdania i nietolerancja na frustrację,
- słaba wola,
- osłabiona siła własnego „ja”.

Przyczyny zwiększonej aktywności mogą być wielorakie. Mogą one tkwić w alergii i uczuleniach na określoną żywność, schorzeniach lub obciążeniach psychicznych. Jeśli w fazie największego wzrostu mózgu występują jakiegokolwiek przeszkody, mogą one doprowadzić do zmniejszenia się liczby połączeń nerwowych oraz mogą też spowolnić niezbędne biochemiczne procesy dojrzewania. Najważniejsza jest faza rozwoju sensomotoryczna – pierwsze 18 miesięcy w życiu

dziecka. Jeżeli na samym początku związku pomiędzy doznaniem zmysłowymi a odczuciami nie będą prawidłowe, później będzie trudniej je zmienić.

Złe przyzwyczajenia i nastawienia wpływają na dojrzewanie mózgu, deformują rozwój człowieka, jego osobowości. Jeżeli zatem dziecko wykazuje skłonności do hiperaktywności, w tej wrażliwej fazie można ją osłabić poprzez prawidłową naukę, czyli ukierunkowane sterowanie aktywnością. Podobnie jak w przypadku zaburzeń w obrębie motoryki powstałych w skutek uszkodzeń mózgu, które można złagodzić lub całkiem wyeliminować w wyniku wczesnego rozpoczęcia zabiegów gimnastyki leczniczej. W najgorszym wypadku nauczy się żyć ze swoją niesprawnością.

Chroniczna hiperaktywność utrudniająca samorealizację życiową jest także niesprawnością.

Każdy powinien hamować swoje impulsy ruchowe. Gdy jesteśmy skoncentrowani np. przysłuchujemy się czemuś, obserwujemy, smakujemy, wachamy – zachowujemy się spokojnie: to znaczy, powstrzymujemy niepotrzebne odruchy i skupiamy się na tym, co nas właśnie interesuje. Podobnie hamujemy określone impulsy po to, by wzmocnić te, które doprowadzają nas do realizowania wyznaczonego celu.

Jeżeli małe dziecko ćwiczy te procesy tak, że w końcu automatyzują się, stają się przyzwyczajeniem, wtedy zwiększa się jego zdolność do osiągnięcia i korzystania z zamierzonych celów. Człowiek, który rutynowo już panuje nad sobą, jest bardziej elastyczny i niezależny w działaniu.

Dopóki dziecko nie potrafi świadomie panować nad procesami hamowania i ukierunkowywania swojej aktywności ruchowej, dopóty jest tego nieświadome – potrzebuje więc pomocy dorosłych, którzy je wyręczają.

Podłoże nabytej hiperaktywności leży w naszym kręgu kulturowym. Dopóki dziecko jest bezradne, korzysta z ramion rodziców, dzięki czemu otrzymuje ochronę i ukierunkowanie impulsów ruchowych. Wraz z pierwszymi próbami poruszania się, które zazwyczaj występują w drugiej połowie pierwszego roku życia, pojawia się niebezpieczeństwo, że pomoce te znikną. Impulsy ruchowe, które są silniejsze niż potrzeba spokoju, przestają być hamowane za pomocą ramion czy przedmiotów np. nosidełka, chodzika czy kojca. Dziecko pozostawione jest samo ze swoim wewnętrznym niepokojem, wyrażając to swoim zachowaniem. Traci poczucie pewności i zaufania do innych. Bez opieki bliskiej osoby, znanego małego terytorium, dziecko traci orientację i nie potrafi filtrować atakujących zewsząd bodźców. Zakłóca to rozwój dziecka na wszystkich płaszczyznach:

- spostrzegania – umiejętności skupienia uwagi, zdolności odróżniania bodźców ważnych od nieważnych, koncentracji na wspólnej zabawie ruchowej,
- myślenia wraz z umiejętnością tworzenia różnorodnych związków logicznych,
- celowego działania, planowania jego przebiegu i związanego z tym samozaparcia i woli, by doprowadzić go do końca.

Dziecko, które jest niespokojne, nie czuje się bezpieczne. Granice, reguły i utarte zasady dają poczucie bezpieczeństwa i możliwość właściwego rozwoju osobowości.

Niepokój dziecka może być spowodowany postawą rodziców, ich metodami wychowawczymi i pewnością siebie. Powodem jest zamknięte koło zależności. Im większy niepokój rodziców, przed popełnieniem błędu, tym większy staje się stres

dziecka i jego aktywność.

Dla niektórych dzieci niepokój staje się problemem dopiero wtedy, gdy idzie do szkoły. Dzieci te nie reagują na polecenia nauczyciela, nie mogą usiedzieć na miejscu. Brakuje im rozwiniętej zdolności do społecznych odczuć i zachowań, co stanowi istotny element dojrzałości szkolnej.

Najlepszym sposobem leczenia jest zapobieganie, polegające na edukacji przyszłych rodziców na temat prawidłowych stosunków rodzicielskich.

Terapię hiperaktywnych **przedszkolaków i uczniów dzielimy na:**

1. Terapie, które wspomagają osobowość dziecka, porządkują jego stosunek do siebie i do innych oraz nakierowane są na tzw. społeczną aktywność dziecka.

Do pierwszej grupy należą wszystkie formy psychoterapii:

- a) **Terapia nazywana „holdingiem”**, polegająca na mocnym trzymaniu dziecka. Długie trzymanie dziecka w ścisłym kontakcie cielesnym nie jest tu stosowane w celu ćwiczenia doznań psychicznych, lecz po to, by umożliwić dziecku otwarte wyrażenie często agresywnych uczuć i rozwiązania w ten sposób konfliktu. Niezbędne są wskazówki i kontrola terapeuty.
- b) **Terapia rodzinna**. Nie zwraca się tu tak bardzo uwagi na objawy występujące u dziecka, nie koncentruje się na symptomach choroby, lecz przede wszystkim na przeszkodach w komunikowaniu się wewnątrz rodziny. Przeszkody te mogą być spowodowane niepokojem dziecka, ale mogą też być jego przyczyną. Problem leży w systemie funkcjonowania rodziny.
- c) **Terapia zachowania**. Dziecko dzięki systematycznemu treningowi uczy się, że opłaca się mieć kontrolę nad swoją uwagą i wytrwałością. Program ten opiera się przede wszystkim na psychologii uczenia się. Celem modyfikacji zachowania jest przejście dziecka od bycia sterowanym do samosterowania.
- d) Inne sposoby psychoterapii, jak np. **klasyczna psychoterapia dziecięca (psychagogika)**, psychodrama, terapia Gestalt, itp.

2. Terapie, które kierują aktywnością ruchową dziecka i poprawiają jego zdolność skupienia uwagi i koncentracji.

Do drugiej grupy należą:

- a) **Gimnastyka korekcyjna oparta o zasady neurofizjologii. Jest to tworzenie podstaw integracji sensomotorycznej** (Ayres, Bobath, Feldenkrais, Vojta in.).
- b) **Mototerapia**, względnie terapia psychomotoryczna. Ćwiczenia, które wspomagają nie tylko sprawność motoryczną i świadomość swojego ciała, ale oddziałują też na zachowania społeczne i rozwój osobowości (uświadomienie własnej wartości i odczuć społecznych).
- c) **Kinezylogia**: próbuje polepszyć współpracę między prawą a lewą półkulą mózgu i likwiduje blokady energii.
- d) **Eurytmia**: forma terapii opartej o założenia antropozofii.
- e) **Jeździectwo terapeutyczne**.
- f) **Terapia zajęciowa**.
- g) **Pedagogika lecznicza**.
- h) **Terapia zabawowa**.
- i) **Naprzemienna relaksacja**.
- j) **Muzykoterapia**.

3. Biochemiczne leczenie hiperaktywności.

- a) **Dieta**.
- b) **Leczenie farmakologiczne**.

Opracowały: Elżbieta Szajna
Małgorzata Franus

„ŻYJ I POZWÓL ŻYĆ INNYM”

Do przedmiotów ogólnokształcących zaliczona została również edukacja zdrowotna, która obejmuje

Wystawa prac konkursowych

programy profilaktyczne, aktywny proces tworzenia warunków wspierających dobre samopoczucie, tzn. dobrostan, obejmowanie celowym działaniem pełnego zdrowia fizycznego, intelektualnego, emocjonalnego, społecznego i duchowego, co wyposaża młodego człowieka w harmonijnie funkcjonującą

Wręczenie nagród

osobowość, naucza wyzwalać energię życiową, przekształcając ją w konstruktywne działania. Dzięki nim będzie dokonywał wartościowych wyborów, odrzucał patologie i destrukcje.

Do tego rodzaju wyborów młodzież ma dążyć przez wiedzę, umiejętności zdobyte w szkole i w domu. Wiedza ta powinna być niezbędna, by uchronić młode pokolenie przed zagrożeniami dnia codziennego.

Problem AIDS i HIV nie należy do przeszłości i nie jest tematem tabu. Epidemia obecna jest na całym świecie i pomimo działań zapobiegawczych, programów edukacyjnych dla społeczeństwa, liczba nowych zakażeń stale rośnie, a prognozy wskazują, że taka tendencja będzie się nadal utrzymywać. Wiele osób nie dostrzega potencjalnego niebezpieczeństwa związanego z ryzykownym zachowaniem i możliwością zakażenia się w przyszłości.

W dziele ratowania młodego pokolenia przed postępującymi zagrożeniami „Grupa Wsparcia Pedagogów” z rejonu brzozowskiego we współpracy z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Powiatową Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną, Poradnią Pedagogiczno-Psychologiczną i Świetlicą Socjoterapeutyczną zorganizowała konkurs pod hasłem „Żyj i pozwól żyć innym”. Z pobliskich szkół wpłynęło wiele prac konkursowych, plastycznych i literackich (folderów, pamiątek, wierszy i opowiadań) głęboko odzwierciedlających ten problem. Można rzec, że młodzież zorientowana jest w problemie, posiada pewną wiedzę, która w przyszłości może uchronić ją przed tą straszną chorobą określaną „dumą XX i XXI wieku”.

Dowodem tego były prace plastyczne i literackie wykonane różnymi technikami, a prezentujące wysoki poziom artystyczny.

W kategorii prac plastycznych nagrodzono prace:

I miejsce: Barbara Kundziewicz – Gimnazjum w Brzozowie, Marcin Gębacz – ZSB w Brzozowie

II miejsce: Aldona Szałajko – Gimnazjum w Starej Wsi, Hubert Tymczak – Gimnazjum w Górkach

III miejsce: Magdalena Stańko, Elżbieta Rachwał

Natomiast w kategorii prac literackich nagrody otrzymali:

I miejsce – Ewelina Długosz – Zespół Szkół w Orzechówce

II miejsce – Magdalena i Mateusz Bober – Gimnazjum w Humniskach

III miejsce – Izabela Kwiatkowska – Gimnazjum w Humniskach.

Nagrody i upominki ufundowane

zostały przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Brzozowie.

Istotnym elementem na tym spotkaniu była projekcja filmu video

Lauraci I miejsca

„Poradnictwo przed i po teście na HIV”, który jeszcze bardziej przybliżył problem zagrożenia, poważnego podejścia do niego i zachęcił młodzież do korzystania z dostępnej literatury, pomocy i rady specjalistów.

Intencją wszystkich, którzy przyczynili się do zorganizowania tego

Autorzy wyróżnionych prac

spotkania była działalność profilaktyczno-wychowawcza. Zależy przecież nam wszystkim, by młodzież umiała rozmawiać o trudnych dla siebie sprawach z dorosłymi, by w przyszłości potrafiła dokonywać wyboru i radziła sobie w sytuacjach trudnych.

Główny cel i kierunek organizowanych tego rodzaju spotkań jest jasny i zgodny co do faktu, że nasze zdrowie zależy od nas samych. Tego typu spotkania służą uświadamianiu, że nasze zdrowie zależy od nas samych.

Przewodnicząca Grupy
Wsparcia Pedagogów
Krystyna Przyczyniek

Idą Święta ...

W okresie przedświątecznym odbywają się różnego rodzaju imprezy wynikające z tradycji roku kalendarzowego. W Świetlicy Socjoterapeutycznej w tym czasie jest szczególnie swarno i wesoło. Sprzyja temu pogoda i świadomość, że w dniu 6 grudnia wszystkie, podkreślam, wszystkie dzieci, które przychodzą do nas, są obdarowywane przez Świętego Mikołaja. W tym roku Św. Mikołaj rozdał prezenty 70 dzieciom. O to, aby żadne dziecko nie zostało pominięte, zadbał Zarząd

Obdarowane przez Św. Mikołaja dzieci nie kryją radości

zostanie przekazana na różnego rodzaju słodycze i symboliczne upominki dla innych, którzy w tym dniu się pojawiają.

Do akcji charytatywnej włączyli się też studenci Uniwersytetu Rzeszowskiego Instytutu Pedagogiki w Brzozowie, którzy zebrali 110 zł i za te pieniądze zakupili słodycze oraz owoce dla dzieci ze Świetlicy Socjoterapeutycznej.

Młodzież z Zespołu Szkół Ekonomicznych w Brzozowie zainspirowana przez Annę Dydek, postanowiła urządzić zbiórkę słodyczy. Obdarowywali oni innych wafelkami, cukierkami, batonikami.

Tradycja obdarowywania się w dniu 6 grudnia jest zwyczajem pięknym i każdy z nas, czy to młodszy, czy starszy jest rad z przejawów pamięci ze strony innych.

Pomimo ogólnie trudnej sytuacji ekonomicznej, cieszy fakt, że młodzi ludzie odpowiedzieli pozytywnie na propozycję dzielenia się z innymi. Ich postawa, zaangażowanie są dowodem na istnienie teorii, że „nikt nie jest tak biedny, żeby nie mógł dać, ani tak bogaty, aby nie mógł wziąć”.

Opracowała: Krystyna Przyczynek

Bezpiecznie jest w ramionach Św. Mikołaja ...

... mimo że diabeł nie śpi

„By mnie porwał wasz wiatr ...”

Uczennica I klasy LO Brzozów Maria Marczyk zdobyła w 2001 i 2002r. pierwszą nagrodę w konkursie zorganizowanym w ramach I przeglądu Piosenki Turystycznej Bieszczadzkie Anioły, który odbył się w Wetlinie.

* * *

By mnie porwał wasz wiatr
-modłę się
by w słońcu waszym nie zgubić się
-modłę się

Nie o żaden wiatr w żagle
lecz o przejrzystość myśli
szczerłość podmuchu
w którym nie kryje się
ani burza
ani wichry
ani zamknięte oczy.

Kto pojmie słów tych
niezgrabną treść?

Widzę duchy
co zgubiły blask spojrzenia
oczy kołatające w chaosie.

Ale też jasność
żał w trawie
i litość za zamkniętymi drzwiami.

W gmachu pustki martwe słowa
i boskie święto
ponad zboczami gór
uwięziona tęsknota
i kropla nie wytarta
i światło co niweczy ból.

Nie chcę by porwał mnie wasz wiatr
by w słońcu waszym zgubić się.

* * *

U mnie
wszystko jest na pozór
Na pozór mi włosy rosną
Zamiast kołców
I tylko widzisz
Lub nie widzisz wcale
Że nie mam wioseł
Lecz złamany żagiel

Tu obok kolos wieczności
Z nieskończonym wnętrzem
Gdzie mózg w klaustrofobii
Tłucze się o przestrzeń

I gdy patrzą na mnie
Cienie pod powłoką
To widzę mój cień
Z wiatru na jeziorze
Bo ja tam pod taflą
Kołyszę swój sen
Z płynącym księżycem
W mokrej gęstej mgle.

Człowiek jest istotą, która bardzo szybko uzależnia się od wielu rzeczy i idei, nie zdając sobie z tego sprawy. Taki stan taki, nazywamy powszechnie niegroźną zależnością, a jest to w rzeczywistości uzależnienie ograniczające wolność jednostki. Najczęściej jesteśmy uzależnieni od osób najbliższych: rodziców, swoich partnerów, dzieci, ludzi, których darzymy miłością. Zależy nam na ich zdaniu, staramy się być blisko nich, chcemy bezpieczeństwa zadowolenia i szczęścia. Jeśli nie spełniają naszych oczekiwań i nie dają nam tego, czego oczekujemy, reagujemy niepokojem, lekiem, depresjami, czasami awanturujemy się o swoje prawa. Są jednak uzależnienia od alkoholu, seksu, nikotyny, hazardu, pracy, czy narkotyków. Podlegają im zwykle osoby, które mają problemy z przystosowaniem się do otaczającego świata, którym trudno nawiązać kontakt z otoczeniem. Uciekają od własnych emocji, z którymi nie mogą sobie poradzić. „Przygoda” z narkotykami zaczyna się bardzo niewinnie. Na prywatkach, koncertach rockowych albo imprezach techno. Czasami w klubach młodzieżowych. **Starszy kolega albo „najlepsza przyjaciółka” wyciągają szklaną fiolkę z „trawą” i zachęcają do zapalenia. „Daj spokój, wszyscy palą, zobaczysz jak fajnie...” – mówią. Być może ten tekst już słyszeliście. Jeśli tak – nie dajcie się nabrać!!!**

Wiem, że starszy kolega imponuje na tyle, że nie odmówi mu się niczego, najlepszej (-szemu) przyjaciółce(przyjacielowi)po prostu głupio jest powiedzieć „nie”. I tak zaczyna się koszmar! Po raz pierwszy w życiu zaciągasz się dymem, bo mówią ci, że tak trzeba, aby były efekty. Powiedzą ci, że trzeba go wypuścić dopiero po dłuższym czasie. Ty nie umiesz tak długo trzymać dymu, aż zaczynasz kaszleć, łzy napływają ci do oczu, zabiera ci się na wymioty. Nie masz ochoty robić tego ani pół raza więcej, ale „znajomi” śmieją się i kuszą dalej: „no fajtłapo, zmarnowałeś towar! Popraw sobie, bo się nigdy nie nauczysz”. Głupio ci odmówić, więc próbujesz znowu, tak jak inni. Na siłę wciągasz dym po raz drugi. I kaszlesz znowu. Wszyscy się śmieją z ciebie kolejny raz. I nagle zaczyna się dziać coś dziwnego. Wydają ci się, że słyszysz za plecami dziwne głosy, tak jakby się ktoś skradał. Odwracasz się natychmiast i ... nikogo nie widzisz. A to coś znowu jest za twoimi plecami. Znowu się

ŚLEPA ULICA

MŁODY CZŁOWIEKU - przeczytaj koniecznie !

odwracasz i znowu to samo. Nie ma nikogo. Patrzysz ze zdziwieniem w oczach na „kolegów” – a oni... śmieją się z ciebie. Zaczyna się coś niedobrego. To tak, jakby wszyscy chcieli ci coś zrobić, jakby nawet ściany i doniczki z kwiatami same chciały cię ścisnąć! Zaczynasz się bać, a w dodatku drętwieją ci ręce i nogi. Po prostu nie możesz się ruszyć, a chcesz uciekać! Jeżeli uda ci się zasnąć, rano twoja głowa jest jak przekłuty balon. Wszystko się myli, nie ma mowy o myśleniu.

Trawa bardzo szybko się znudzi, a „dobrzy koledzy” będą namawiali do wzięcia czegoś mocniejszego. Prawdopodobnie zaczniesz się od „spida”, czyli amfetaminy. Na początku będzie się podobało, ale tylko przez kilka godzin. Nie ustoisz w miejscu ani sekundy. Ręce same będą ci latały. A potem zaczniesz się „zejść”. Wrócisz do domu i będziesz chciał spać, ale nie będziesz mógł zamknąć oczu. Twoje odruchy staną się nerwowe, będziesz bębnić palcami po stole. I tak całe godziny. Każda próba jedzenia skończy się wymiotami. Dopiero po dwóch dniach objawy ustaną. Kiedy o tym powiesz znajomym, tym którzy cię poczęstowali, odpowiedzą, że trzeba „poprawić”. I historia znowu się powtarza. Amfetamina uzależnia prawie natychmiast. Już po trzecim razie, jeżeli nie weźmiesz znowu, wszystko będzie cię boleć. Żołądek odmówi posłuszeństwa. Od zażywania amfetaminy przestaniesz logicznie myśleć, bo amfetamina redukuje szare komórki. Po jakimś czasie (wcale nie długim) będziesz mieć rozum na poziomie kilkuletniego dziecka. Po amfie przyjdzie kolej na kwasy, czyli LSD. Być może grzybki halucynogenne. Jeśli je weźmiesz, zaczną się halucynacje i zwidy, w które będziesz wierzyć, choć będą absurdalne. Dostaniesz paranoi, drzewa będą do ciebie mówiły, a nawet poczujesz, jak cię biją. Bardzo często ludzie pozostają w takim stanie już na zawsze! Bo narkotyk to nie piwko, które zaszumi w głowie i przejdzie, choć i ono nie jest zdrowe.

Narkotyki dostaje się do układu

nerwowego i zostaje tam. Objawy mogą minąć, ale on zostaje w organizmie. Czasami, nawet długo po zażyciu, możesz mieć nawroty halucynacji, w zupełnie niechcianym momencie – w szkole, na dyskotekę, czy na randce. Fachowo nazywa się to „flashback - powrotny błysk”. Ludzie w takim stanie wędrują po szpitalach psychiatrycznych, bo lekarze nie wiedzą, jak działa narkotyk na poszczególne osoby. Każdy, kto raz wziął, nigdy już nie będzie normalny, chociaż będzie mu się wydawało, jak każdemu choremu psychicznie człowiekowi, że jest zdrowy na umyśle. W takim stanie ludzie są zdolni tylko do jednego – ćpania na okrągło, żeby być bez przerwy w „transie”. To wymaga pieniędzy, bo narkotyki są bardzo drogie. Pierwsze działki są zawsze za darmo, żeby wciągnąć w nałóg. Potem trzeba je kupować u dealerów czyli nielegalnych sprzedawców, którzy chodzą po ulicach, dworcach kolejowych lub w ich pobliżu. To właśnie dealerzy zachęcają do wzięcia pierwszego zastrzyku z heroiny. Zrobisz to wbrew sobie, bo przecież nie lubisz zastrzyków. Ale gdy „odlot” przejdzie, będziesz czuć tak nieodpartą pokusę powtórzenia go, że zdobędziesz narkotyk za każdą cenę, kradnąc pieniądze, napadając na ludzi na ulicy, a nawet uprawiając prostytutkę (i nie dotyczy to tylko kobiet, ale również mężczyzn). Zrobisz wszystko byle dać w żyłę. Nic się już nie będzie liczyć: tylko ćpanie. Nieważna będzie szkoła, rodzice, dom, chłopak czy dziewczyna, muzyka, film, nic. Zaczнеш nocować poza domem, na dworcu albo w parku, bez przerwy naćpany. Jeśli nie będziesz miał pieniędzy na ćpanie, zaczniesz zadawać sobie rany, ciąć żyły, bo tak będzie „uwierało” wewnątrz organizmu. Z tego punktu są już tylko dwa wyjścia: śmierć albo długotrwałe i trudne leczenie. O ile nie złapiesz wcześniej AIDS, bo wtedy jesteś już martwy. A śmierć od narkotyków nie przychodzi od razu. To powolne, męczące gnicie.

Opracowała: Daria Toczek

Pachnący grudzień

*„Czas Świąt – i znów cały świat
leży w ciche, śnieżne posłanie ...
Grudzień już wkrótce przeminie,
lecz jego piękno zostanie”*

Powoli, powolutku gaśnie za horyzontem przytłumione światło zachodzącego słońca. Tak go niewiele o tej grudniowej porze, tak mało daje ciepła, a jednak coś powoduje, że dla większości ludzi grudzień to jeden z tych przyjemniejszych miesięcy w roku. Tego nieodpartego uroku nie jest w stanie zakłócić plucha, śnieg, szczypiący w oczy mróz, czy niekończące się, długie wieczory. Dlaczego tak się dzieje? Po prostu – to niesamowita moc Świąt Bożego Narodzenia owiewa grudzień aurą ciepła, tajemniczości, a przede wszystkim zapachów. Jak pachnie grudzień? To pachnące ciasto drożdżowe, to zapach smażonego karpia, gotowanej w garnku kapusty, zapach śnieżnobiałego obrusu, świeżego sianka, to wreszcie powiew lasu za sprawą zielonych, świerkowych gałązek. Dużo tych zapachów, bo też bardzo wiele zawdzięcza grudzień tradycji świątecznej, która każe rokrocznie ubierać choinkę, przygotowywać wigilijną wieczerzę, jeść do syta i weselić się.

Przyjrzyjmy się bliżej tradycjom wieczerzy wigilijnej.

Najważniejszym momentem wigilii była i jest do dnia dzisiejszego wieczerza. Pora jej rozpoczęcia jest określona i niezwykła: pojawienie się pierwszej gwiazdki na niebie. To na pamiątkę betlejemskiej gwiazdy, która wskazywała pastuszkom drogę do stajenki, miejsca narodzenia Dzieciątka.

Zgromadzeni domownicy odmawiają pacierz, modlitwę za zmarłych. Po modlitwie powinna nastąpić chwila milczenia. Według wierzeń dusze zmarłych krewnych przychodzą wtedy, by zacząć wilię ze wszystkimi. Zanim usiądziemy przy wigilijnym stole dzielimy się opłatkiem. Kiedyś łamanie opłatkiem zapoczątkowywał ojciec, matka lub osoba najstarsza w rodzinie. Przy łamaniu się opłatkiem należało swoich rodziców i dziadków pocałować w rękę. Zwyczajowo pozostawiano puste miejsce przy stole dla kogoś bliskiego lub wędrowca. Po podzieleniu się opłatkiem, złożeniu życzeń, pojednaniu się i modlitwie zasiadamy do wigilijnego stołu, na którym powinno znajdować się co najmniej dwanaście potraw, bo tyluż było apostołów i tyle jest miesięcy w roku. Należało spróbować wszystkich przygotowanych potraw bez odkładania łyżki.

Od niepamiętnych czasów wieczerza wigilijna składała się z postnych dań. Na stół podawano ryby, potrawy z mąki, kaszy, świeżych i suszonych grzybów, warzyw, miodu i orzechów. Zgodnie z prastarymi wierzeniami, że człowiek i zwierzę stanowią jedną rodzinę w wieczór wigilijny przemawiano do zwierząt domowych i częstowano je potrawami wigilijnymi. Wierzone, że zwierzęta w tę noc mówią ludzkim głosem. Panowało przekonanie, że spożycie w wigilię symbolicznych potraw zapewni domownikom zdrowie oraz obfite zbiory. Na przykład, aby uniknąć w przyszłości klęsk głodu, na stół wigilijny podawano potrawy przygotowane z płodów pól, lasów, sadów, rzek i stawów. Duża liczba dań wróżyła dobrobyt w nadchodzącym roku. Pozostawione po kolacji okruchy oraz resztki potraw zbierano bardzo starannie i zanoszono zwierzętom. Wszystkim daniom wigilijnym od wieków przypisywano symboliczne znaczenie:

- **Oplątek** – symbolizował zgodę i jedność, a chleb – dobrobyt i początek nowego życia.
- **Ziarno zbóż** oraz wypieki z mąki miały zapewnić pomyślność w nadchodzącym roku. Samo zboże uznawane było za źródło życiodajnej mocy i płodności.
- **Rybie** przypisywano znaczenie religijne: przypominała o chrzcie, zmartwychwstaniu i nieśmiertelności, była też symbolem płodności i odradzania się życia.
- **Kapustę** w wieczerzy wigilijnej wiązano z życiodajną siłą sprawiającą, że po zimowym uśpieniu cała przyroda ponownie odrodzi się na wiosnę.
- **Groch** chronił przed chorobami, a zwłaszcza świerzbem, w połączeniu z kapustą gwarantował urodzaj.
- **Grzyby** według wierzeń ludowych ułatwiały nawiązanie kontaktu ze światem zmarłych.
- **Mak** był symbolem płodności.

- **Potrawy z miodu** miały zapewnić biesiadnikom przychylność sił nadprzyrodzonych.

- **Jablko** spożyte podczas wieczerzy wigilijnej chroniło przed bólem gardła, a orzechy eliminowały ból zębów.

Przyrządzając potrawy z produktów o takiej symbolice człowiek próbował zapewnić sobie nie tylko dostatek żywności, ale również dobrobyt i szczęście osobiste na cały nadchodzący rok. Może więc warto przy tegorocznych przygotowaniach świątecznych wziąć pod uwagę dawne tradycje? Może warto uwierzyć, że i nam potrawy wigilijne pomogą osiągnąć pełnię szczęścia i powodzenie w nadchodzącym 2003 roku, czego z całego serca życzę wszystkim Czytelnikom.

Ciekawe propozycje na świąteczny stół

Rozkoszny czekoladowy język

Przygotowanie: 45 minut

Pieczenie: 45 minut

Temperatura: 175 °C

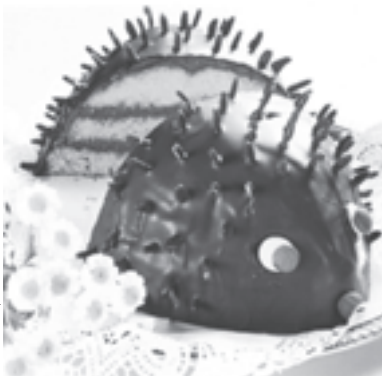
Czekoladowy język może sprawić wielką radość nie tylko dzieciom ale również dorosłym i może zostać ciastem dnia uroczystego przyjęcia.

Składniki:

3 jaja, 175 g cukru, 3 łyżki rumu
1 torebka cukru waniliowego, 1 szczypta soli,
200 g mąki, 150 g miękkiego masła, 3 żółtka,
3 łyżki kakao, 3 łyżki cukru pudru, 50 g obranych
migdałów, 100 g polewy czekoladowej, 1 orzech
laskowy, 2 białe płaskie cukierki, 2 niebieskie
płaskie cukierki

Przygotowanie:

1. Ubić pianę z 3 białek i 100 g cukru. Utrzeć 3 żółtka, 75 g cukru, rum, cukier waniliowy i sól na gładką masę. Stopniowo dodawać pianę z białek i przesianą mąkę cały czas mieszając.

2. Ciasto piec w formie wysmarowanej tłuszczem i oprószonej mąką. Upieczone ciasto odstawić do wystygnięcia. Przeciąć na poziome plastry.

3. Masło utrzeć z cukrem pudrem i żółtkami, dodać szczyptę soli i kakao. Biskviotowe warstwy posmarować kremem i złożyć razem formując kształt języka.

4. Gotową czekoladową polewę roztopić w naczyniu włożonym do garnka z gorącą wodą. W języka powtórzyć połówki migdałów i oblać czekoladową polewą. Nosek języka wykonujemy z orzecha laskowego, a na oczy używamy 2 białe i 2 niebieskie płaskie cukierki, które wciskamy do jeszcze wilgotnej polewy.

Przygotowanie: 30 minut

Pieczenie: 50 minut

Temperatura: 175 °C

Przepis na to lekkie ciasto jest bardzo prosty do zapamiętywania, ponieważ proporcje dwóch podstawowych składników są identyczne. W przypadku dodania mielonych orzechów, należy zmniejszyć ilość mąki.

Porcja na 20 kawałków:

170 g masła, 170 g cukru, szczypta soli, 4 jajka
125 g orzeszków laskowych, 85 g mąki krupczatki,
1 łyżeczki proszku do pieczenia

Do przybrania:

100 g gorzkiej czekolady, 20 orzechów
laskowych

Rada: Babkę można przełożyć dżemem lub kremem.

Sposób przygotowania:

1. Masło utrzeć z cukrem i solą. Kolejno dodawać jajka, całość dokładnie wymieszać.

Babka z orzechami laskowymi

2. Orzechy, mąkę i proszek do pieczenia wymieszać i dodawać po łyżeczce do ciasta. Ciasto dokładnie wymieszać. Formę do ciasta o długości 23 cm wysmarować tłuszczem.

3. Ciasto ułożyć w formie i wygładzić powierzchnię. Babkę piec w rozgrzanym piekarniku, przed wyjęciem drewnianym patyczkiem sprawdzić, czy jest do pieczenia.

4. Ciasto na 30 minut odstawić do schłodzenia po czym wyjąć z formy. Czekoladę połamać na małe kawałki i rozpuścić w kąpieli wodnej. Babkę połać polewą czekoladową. Orzechy uprażyć, usunąć skórki przez pocieranie orzeszków w ściereczce i przybrać nimi ciasto.

Karp panierowany

Składniki:

1,5 kg karpia, 2 łyżki mąki, 2 łyżki soku z cytryny, pół szklanki oleju, łyżka mielonej gorzycy, łyżeczka mielonej papryki ostrej, pieprz, sól

Wykonanie:

Rybę oczyścić, podzielić na dzwonka, opłukać skropić sokiem z cytryny, oprószyć solą i pieprzem; odstawić na 30 min w chłodne miejsce. Panierować w mące zmieszanej z gorzycą i papryką. Smażyć na oleju. Podawać z ziemniakami i sałatką z porów lub cebuli.

Karp z pieczarkami i ziemniakami

Składniki:

1kg karpia, cebula, 15 dag pieczarek, 8 małych ziemniaków, 2 łyżki masła, łyżka soku z cytryny, 2 łyżki posiekanej natki pietruszki, pieprz, sól

Wykonanie:

Oczyszczoną i umytą rybę osuszyć ściereczką, oprószyć solą i pieprzem, skropić sokiem z cytryny i ułożyć w naczyniu wysmarowanym masłem. Obsypać drobno posiekaną cebulą i pokrojonymi w plasterki pieczarkami. Wokół ułożyć obrane, małe ziemniaki. Całość posolić. Piec w gorącym piekarniku 40 min, podlewając 2-3 razy sosem.

GOSPODARKA ODPADAMI W MIASTACH

Problem odpadów, ich usuwanie i utylizacja od zarania dziejów towarzyszył ludzkości. Rzadko kiedy uświadamiamy sobie, że wpływał on istotny sposób na historię wielu plemion, a niekiedy i całych narodów. Dzisiaj, bez większej przesady można powiedzieć, że problem odpadów może wpływać na losy całej cywilizacji i tylko od nas samych zależy, czy wpływ ten będzie pozytywny czy negatywny.

Niestety analizując historię gospodarki odpadami poprzez wieki, należy stwierdzić, że drastyczniejsze zmiany w rozwiązywaniu problemów w tym zakresie następowały bądź po tragicznych wypadkach w rodzinach klanów rządzących, bądź po seriach epidemii obejmujących swym zasięgiem znaczne tereny Europy.

W CZASACH STAROŻYTNYCH

Gospodarka odpadami zmieniała się poprzez wieki. Swymi początkami sięga jeszcze czasów starożytnych.

Pierwszym namacalnym dowodem tej gospodarki, odkrytym w XX w. w Anglii, było wysypisko śmieci. Miało 320 m długości, 65 m szerokości oraz ponad 8 m wysokości. Pochodziło ono z epoki kamienia łupanego. Funkcjonowało w latach 5 000 do 2 000 r. p.n.e. Takie wysypisko jest fantastycznym miejscem dla poszukiwań archeologicznych. Stanowi namacalny przegląd rozwoju ludzi, którzy mieszkali w okolicach tego wysypiska. Takie typu obiekty były jednak rzadkością.

NA BLISKIM WSCHODZIE

Pierwsze wielkie osiedla ludzkie powstały na Bliskim Wschodzie ok. 7 000 lat p.n.e. Była to głównie Mezopotamia, Assyria i Babilon. W tych ośrodkach cywilizacyjnych istniała już mocno zaawansowana gospodarka komunalna. Były kanały ściekowe, do których odprowadzano z tych miast ścieki. Funkcjonował również system gospodarki odpadami w tych miastach. Miasta były w miarę schludne. To co mieszkańcy wyrzucali przed swe domostwa, praktycznie było natychmiast wywożone poza miasto. Istniały specjalne służby, które ryzykując własnym życiem za niedopełnienie obowiązków, były zobowiązane wywieźć śmieci poza miasto. I to na dość duże odległości, tak, żeby nie docierały żadne zapach i odory z tych miejsc, w których te odpady były składowane. Najczęściej kopano doły, wyrzucano odpady do dołów, a następnie je zasypywano. Nie stwarzało to wielkiego zagrożenia ekologicznego, w związku z tym, że nie dysponowano takimi technologiami

przetwórczymi i chemicznymi, jakie mamy dzisiaj.

W STAROŻYTNEJ GRECJI

W czasach starożytnej Grecji do największych miast należały Ateny i Aleksandria. Ateny liczyły 250 tys. mieszkańców, Aleksandria 550 tys. Były to wielkie metropolie, w których problemy z odpadami i ogóle z gospodarką komunalną musiały występować. Niemniej jednak w tych miastach też była sieć kanalizacyjna, wodociągi, sieć toalet publicznych i wywóz odpadów. Wprawdzie z tych sieci kanalizacyjnych ścieki odprowadzano do cieków wodnych, ale w samych miastach nie dochodziło do większych problemów sanitarnych, nie wybuchały epidemie. I to był podstawowy plus tych systemów. Dochodziło natomiast do zatrucia cieków wodnych, szczególnie, gdy kanały ściekowe trafiały do mniejszych potoków. Zatrutowano wtedy poważnie te strumienie.

W Atenach funkcjonowało przedsiębiorstwo, które zajmowało się wywozem śmieci. Na czele tego przedsiębiorstwa stał przedsiębiorca, koprologen i był on głównym odpowiedzialnym za wywóz śmieci. Były oczywiście bardzo szczegółowe przepisy, dotyczące sposobu wywożenia śmieci, określające w jaki sposób należy je wywozić, którędy i gdzie składować. Minimalna odległość od miasta gdzie można było składować śmieci, wynosiła 2 km. Nie wolno było bliżej miasta złożyć śmieci, gdyż groziło to docieraniem odorów z miejsc ich składowania.

Jak to się ma do czasów nam współczesnych? Otóż obecnie niektóre domostwa znajdują się 100-150 m od dużych wysypisk odpadów komunalnych, a odległość niektórych wysypisk od zwartej zabudowy miejskiej wynosi jedynie 800 m, podczas gdy nawet już w starożytności odległość ta musiała być znacznie większa.

380 lat p.n.e. największym miastem ówczesnego świata były Teby. Było to miasto absolutnie wyjątkowe w ówczesnym świecie. Tam funkcjonował perfekcyjnie doprowadzony do funkcjonowania system gospodarki odpadami. Nad funkcjonowaniem tego systemu sprawował nadzór późniejszy znany w historii wódz Epaminondas. Swoją karierę polityczną i społeczną zaczął od jakbyśmy to dzisiaj powiedzieli, zakładu gospodarki komunalnej. Tam zdobył największe swoje doświadczenie społeczne. W okresie późniejszym został wielkim wodzem. To miasto

miało świetnie rozwiązany system kanalizacyjny, system zaopatrzenia w wodę oraz łaźnie i toalety miejskie. Nie było najmniejszych problemów w okresie rządów tego człowieka ze sprawami sanitarnymi.

W STAROŻYTNYM RZYMIE

W okresie cesarstwa rzymskiego w zakresie gospodarki odpadami zaznaczyło się pogorszenie. Oddaje to w sposób drastyczny rzymskie przysłowie:

„Nie załatwiał swoich potrzeb na ulicy, w przeciwnym razie spadnie na ciebie gniew Jowisza”.

Sam Rzym w różnych okresach liczył od 260 tys. mieszkańców do miliona. Przy czym w dzielnicach najbogatszych, dzielnicach willowych mieszkało około 50 tys. osób, ludzi najbardziej znamienitych. Domy patrycjuszów były wyposażone we wszelkie ówczesne luksusy- łaźnie, indywidualne toalety, bieżącą wodę, system kanalizacji zamkniętej, podziemnej- tak, że nie było żadnych zapachów, żadnych odorów. Gorzej było w dzielnicach biedoty. Tam budynki były wielopiętrowe. Skala problemu polegała na tym, że na jeden km² w Rzymie przypadało 8 tys. osób. (dzisiaj w Warszawie mamy do 6 tys. osób na km²). Budynki te nie były skanalizowane i pozbawione były bieżącej wody. Praktycznie wszystkie odpady komunalne, łącznie z odchodami ludzkimi były wyrzucane przez okna na ulice. Oczywiście były służby, które zajmowały się sprzątaniem, niemniej jednak w tych dzielnicach panowało nieopisany smród. Jako ciekawostkę warto wiedzieć, że z tzw. naczyń nocnych mocz był wylewany do wielkich kadzi. Takie kadzie stały na każdej ulicy. Tam był zbierany, a następnie używany do prania rzeczy wełnianych (ponieważ doskonale czyści on wełnę).

Z czasem zaczęto rozbudowywać system kanalizacji w Rzymie na bardzo dużą skalę. Nosił on nazwę *cloaca maxima*. Około 300 r. n.e. ten system obejmował praktycznie już całe miasto. Wybudowano 144 *latrinae publicae*. W ten sposób w znacznym zakresie ograniczono wylewanie zanieczyszczeń na ulice.

Rzym był otoczony wielką ilością dołów na odpady położonych poza granicami miasta.

Nie tylko wywożono tam odpady domowe, ale olbrzymią ilość martwych zwierząt i ludzkich szczątków. Pochodziły one z walk gladiatorów oraz prześladowania chrześcijan.

Obraz ówczesnego Rzymu, panujące w nim zwyczaję przedstawia „Qvo vadis”, dzieło: „O władzy, którą pokonała wiara O wierze, która przyniosła miłość O miłości, która pokonała Rzym „.

Podczas walk gladiatorów z bykami do grzbietów zwierząt przytraczano nagie chrześcijańskie dziewczę. Jeżeli gladiatorowi udało się powalić byka, wówczas mógł ją posiąść. Podczas otwarcia nowego kołoseum w Rzymie w roku 80 n.e. zabito 9 tys. zwierząt. Niemniej jednak po 300 r. n. e. system gospodarki komunalnej zaczął zamierać. Doszło do tego, że w średniowieczu, wielkość, jeśli chodzi o liczbę mieszkańców Rzymu, wynosiła tylko 35 tys. i na dodatek była ona stale nękana epidemiami w wyniku fatalnego stanu sanitarnego miasta.

W ŚREDNIOWIECZU

W średniowieczu, na ruinach starych miast, Trewiru, Strassburga, Wiednia, powstały nowe miasta. Bardzo ładne miasta, z dobrze rozmieszczonymi domami, otoczonymi ogrodami, sadami. W tego typu miastach nie było większych problemów z odpadami komunalnymi. Odpady były zagospodarowywane w ogrodach. Część odpadów stawała się pożywieniem zwierząt domowych. Były to w miarę schludne miasta. Problem zaczął się w momencie, kiedy miasta zaczęły się rozbudowywać. Gdy powstały mury na obrzeżach miast, nikt nie chciał mieszkać poza ich obrębem. Tak zagęszczono zabudowę, że zlikwidowano otoczenie miast ogrodami. Praktycznie całość odpadów wyrzucano na ulice. To samo było z latrynami. Wszystkie latryny miały bezpośrednie odprowadzenie na ulice. W rezultacie ulice tonęły w odpadach i odchodach. Panował na nich brud, smród, którym towarzyszyła olbrzymia ilość zanieczyszczeń atmosferycznych, pochodzących ze spalania drewna. Występowała bardzo szczelna zabudowa, wąskie ulice, chroniczne bagno na ulicach.

To bagno było powodem powstania następujących rzeczy: chodaków (to przy mniejszych jego ilościach - żeby nie moczyć nóg) i szczudół (to już przy dużych ilościach). Były to główne powody powstania tych wynalazków. Dzięki nim było możliwe poruszanie się po niektórych odcinkach ulic. Jedyną ulgę przynosiły obfite deszcze, które spłukiwały ulice, będące jednym wielkim śmietniskiem. Część problemów rozwiązywano przez to, że hodowano olbrzymią ilość świń. Świnie te żywiły się odpadami, szczególnie kuchennymi. Niestety, ok. roku 1000, a szczególnie w latach 1100 - 1200, problem ze świniami był tak olbrzymi, że władcy zaczęli

ustanawiać prawo dotyczące ograniczenia populacji trzody chlewnej w miastach. W niektórych miastach w ogóle zakazano ich hodowli, co już i tak nie rozwiązywało sprawy odpadów. W niemieckich miastach ograniczono czasokres przebywania świń na ulicach. W Ulm można było je wypuszczać między godz. 11⁰⁰ a 12⁰⁰. W Paryżu po śmiertelnym wypadku syna króla Ludwika Grubego w 1131 r., kiedy to koń przestraszył się przebiegającej świni, a w rezultacie czego rycerz spadł i skreślił sobie kark, nakazano nakładać świniom dzwonki na szyję. Miały one ostrzegać rycerzy.

Większe problemy mieli władcy w dużych zamkach. Konieczna była budowa dużych latryn i dużych szamb. Czasem dochodziło do bardzo nieprzyjemnych zdarzeń, jak np. za panowania cesarza Fryderyka I. Podczas hołdu składanego przez księżęta, rycerzy, dworzan i dworki, z powodu przegniłych belek zawalił się strop, a wszyscy zgromadzeni wraz z całą kondygnacją, runęli do znajdującego się niżej szamba. Cesarz ratował się desperackim skokiem przez okno. Są to ciekawostki, które obrazują jednak, jakie problemy występowały na zamkach.

Najgorszy okres przypada na XIV i XV w., kiedy to było najwięcej epidemii, które

wynikały ze złego stanu sanitarnego. Rozporządzenie z Monachium z 1370 r. mówiło:

„Lajna i paskudztwa sprzed drzwi należy usunąć w ciągu trzech dni”

Od XV w. sytuacja zaczęła się powoli zmieniać. Ale jeszcze w 1349 r. w Strasburgu z powodu dżumy zmarło 16 tys. osób. Nie umierali tylko żydzi, którzy mieszkali w wydzielonej części miasta. Nie umierali, ponieważ ich lekarz nakazał, im ażeby nie pobierali wody ze studni, które były zanieczyszczone fekaliami oraz aby gotowali wodę. I choć nie zmarli oni jednak z powodu dżumy, to zostali wycięci w pień z powodu posądzenia o zatrucie studni.

Od początku XIV w. datuje się zorganizowany wywóz śmieci z niektórych miast europejskich. Pod koniec XIV w. w większości miast ustanowiono publiczne skrzynie na odpady. Obywatele mieli obowiązek wrzucania odpadów do tych skrzyń, a chłopci

przybywający do miasta na targ musieli w drodze powrotnej ładować na puste wozy zawartość skrzyń i wywozić poza miasto zgodnie z prawem „drogi powrotnej”. Oczywiście, ich zawartość porzucali zaraz po wyjeździe z miasta. W rezultacie wszystkie miasta były otoczone stertami odpadów komunalnych.

W CZASACH NOWOŻYTNYCH I WSPÓŁCZESNYCH

Do końca XVIII w. w dużych europejskich miastach, w tym także w Paryżu, zachował się zwyczaj opróżniania naczyń nocnych przez okno. W Paryżu, jeszcze w 1850 r. można było to zrobić, wystarczało tylko trzykrotnie krzyknąć „uwaga woda”. Ażeby uniknąć błota i nieczystości na ulicach, wprowadzono ich brukowanie, tak ażeby suchą nogą można było jednak przejść przez miasto. Brukowano ulice, pozostawiano wyżłobienia, którymi miały spływać fekalia do kanałów naziemnych lub podziemnych.

W Paryżu powstał wielki system kanałów podziemnych. Jeszcze na pocz. XIX w. jedną z atrakcji Paryża, były przejażdżki turystów łodziami po wielkich, potężnych podziemnych kanałach, które odprowadzały ścieki do Sekwany.

Niemniej jednak w XVIII i XIX w. duże miasta miały olbrzymie kłopoty z wywożeniem odpadów. Pod koniec XIX w. w większości miast europejskich istniał bardziej lub mniej regulowany przepisami wywóz śmieci. Już wtedy ciężko było znaleźć odpowiednie miejsce na składowisko śmieci. Otaczające przedmurza miast małe osiedla i wsie zaczynały protestować przeciwko składowaniu na ich terenie odpadów. W efekcie tego w 1873 r. w Manchesterze zbudowano pierwszą na świecie spalarnię odpadów komunalnych. Od tego czasu zaczęto przemysłowo spalać odpady. Dwadzieścia lat później powstała druga spalarnia odpadów komunalnych w Hamburgu.

Niemniej jednak do dnia dzisiejszego mamy na świecie, a szczególnie w Polsce problemy z usuwaniem odpadów komunalnych. Brak jest wypracowanego przyjaznego dla środowiska sposobu ich usuwania. W chwili obecnej najbardziej godnym polecenia sposobem jest ich kompostowanie, tym bardziej, że jest ono aż pięciokrotnie tańsze od ich utylizacji w spalarniach. Aczkolwiek jest ono mało rozpowszechnione.

Bibliografia: B. Veit, Ch. Wolfrum "Książka o odpadach" 1995, Polski Klub Ekologiczny.

Opracował: Jerzy Łach

UNIA EUROPEJSKA

PAŃSTWA UNII EUROPEJSKIEJ

W kolejnych numerach BGP prezentujemy informacje o poszczególnych państwach członkowskich, wchodzących w skład Unii Europejskiej. Dane te pozwolą Państwu między innymi na poznanie specyfiki danego kraju, jego gospodarki i sektorów przemysłu. Jest to bardzo ważne w dobie, gdy nasz kraj aspiruje do wejścia do Unii Europejskiej.

DANIA

Powierzchnia: 43,1 tys. km²

Ludność: 5,4 mln

Gęstość zaludnienia: 126 os./km²

Stolica i największe miasto: Kopenhaga

Język urzędowy: duński

Ustrój: monarchia parlamentarna

Graniczy z: Niemcami i Szwecją

Święto narodowe: 5 czerwca (rocznica uchwalenia konstytucji 1849 r.)

WARUNKI NATURALNE

Dania jest krajem nizinnym. Najwyższe wzniesienie – Yding Skovhøj sięga jedynie 172 m n.p.m. Zasadniczą część powierzchni Dani to długi, wąski Półwysep Jutlandzki, reszta rozsiana jest na wielu wyspach. Trzy największe to Zelandia, Fionia oraz Lolland. Spośród 406 wysp należących do Danii tylko 97 jest zamieszkałych.

ROLNICTWO

Gleby w Danii są bardzo żyzne 62 % powierzchni kraju wykorzystuje się pod uprawy, a 5 % jako pastwiska.

GOSPODARKA

Dzięki bardzo długiej i urozmaiconej linii brzegowej rozwinęło się w Danii rybołówstwo, które ma tam bogatą tradycję i zawsze było ważnym źródłem utrzymania dla mieszkańców. Flota rybacka, składająca się głównie z niewielkich łodzi, znajduje się przeważnie w rękach prywatnych właścicieli. Dania jest uboga w surowce mineralne, nie wydobywa się tam węgla, żelaza; nie ma też rzek, z których można by uzyskiwać energię. Podstawowym surowcem do produkcji energii jest ropa naftowa i gaz ziemny wydobywany z dna Morza Północnego. Na Bornholmie zasobnym w granit odzyskuje się kaolin wykorzystywany do produkcji porcelany. Na bazie importowanych surowców naturalnych rozwinął się również przemysł elektroniczny, elektromaszynowy i tekstylny. Ważną gałęzią przemysłu jest też produkcja wyrobów farmaceutycznych, nabiału, wyrobów z mięsa wieprzowego oraz przetwórstwo żywności.

MIASTA

Największym miastem Danii jest Kopenhaga – stolica od 1417 roku. Jest głównym portem i ośrodkiem przemysłowym. W tym międzynarodowym porcie odbywa się połowa transakcji handlowych Danii. Drugim miastem pod względem wielkości jest Arhus, trzecim – Odense. 84 % Duńczyków mieszka w miastach.

WYSPY OWCE

Wyspy Owce to 18 zamieszkałych wysp, które stanowią autonomiczną część Danii. Jedynie 2 % powierzchni Wysp Owczych wykorzystywana jest w rolnictwie, głównie pod uprawę warzyw. Dominuje hodowla owiec. Ponad 90 % wpływów z eksportu pochodzi z handlu rybami i produktami rybnymi.

Europejski Trybunał Sprawiedliwości

Rolę najwyższego arbitra Wspólnot pełni Europejski Trybunał Sprawiedliwości z siedzibą w Luksemburgu. Jest jedynym ciałem, które ma prawo orzekania w sprawie zgodności z traktatami aktów prawnych wydawanych przez instytucje Wspólnot. Co więcej, Trybunał nie tylko interpretuje przepisy, ale też tworzy prawo. Instytucja ta jest często mylona ze Strasburskim Europejskim Trybunałem Praw Człowieka, który rozpatruje przypadki łamania Konwencji Praw Człowieka Rady Europy.

Kompetencje Trybunału Sprawiedliwości są określone w traktatach założycielskich Wspólnot i można je określić jako funkcje:

- sądu (trybunału) konstytucyjnego
- sądu najwyższego
- sądu międzynarodowego
- sądu administracyjnego.

Funkcja Trybunału jako sądu konstytucyjnego zbliżona jest do zadań, jakie w państwach członkowskich pełnią Trybunały Konstytucyjne. Oznacza to wydawanie orzeczeń o zgodności aktów Rady Unii Europejskiej i Komisji Europejskiej, a mających skutki prawne w stosunku do stron trzecich, z traktatami ustanawiającymi Wspólnoty, a także o ich słuszności ocenianej w kategoriach pozaprawnych. Funkcja Trybunału Sprawiedliwości jako sądu najwyższego wyraża się uprawnieniami apelacyjnymi w stosunku do wybranych kategorii decyzji Komisji Europejskiej, a także w możliwości odwołań od orzeczeń sądu pierwszej instancji.

Uprawnienia Trybunału jako sądu międzynarodowego wyrażają się głównie rozpoznawaniem i rozstrzyganiem sporów między państwami członkowskimi. Działając jako sąd międzynarodowy Trybunał może rozstrzygać spory wynikające z realizacji postanowień traktatów, jak i kontrolować wypełnianie zobowiązań, jakie te traktaty nałożyły na państwa członkowskie i ustanowione instytucje wspólnotowe.

Kompetencje Trybunału do orzekania w sprawach między wspólnotami a ich funkcjonowaniem wynikającym z regulaminów pracowniczych lub warunków zatrudnienia, opisuje funkcja trybunału jako sądu administracyjnego.

Trybunał tworzy 16 sędziów pochodzących z krajów członkowskich powołany (w drodze wyboru) zgodną wolą rządów tych państw.

Opracował: Piotr Tasz

TROCHE

O JAZZIE

*Brzozów ma bogate tradycje w kultywowaniu muzyki jazzowej. Zaowocowało to organizowaniem przez szereg lat **Warsztatów Jazzowych**, na które przyjeżdżali wykonawcy światowej sławy. **Wojciech Szuba**, muzyk ze znanego brzozowskiego zespołu „**Zygi Jazz Band**”, przybliżył naszym Czytelnikom ten szczególnie rodzaj muzyki i przypomniał jej początki w Brzozowie.*

JAZZ ma wielu zwolenników i zagorzałych wyznawców. Przenosi słuchaczy w świat żywiłowej i gorącej muzyki. Nie bez powodu, gdyż powstał w końcu XIX w. w południowych stanach USA, w środowisku Murzynów amerykańskich. Termin, którego pochodzenie nie jest jednoznacznie ustalone, pojawił się ok. roku 1915 i ma znaczenie żywiłowej rytmicznie interpretacji muzyki. Tym wszystkim, którzy nie słuchają i nie znają jazzu proponuję małą powtórkę z historii tej szczególnie mi bliskiej muzyki.

Jazz stanowi syntezę i przetworzenie elementów popularnej muzyki euroamerykańskiej (tańce, marsze, pieśni), murzyńskich pieśni religijnych i obrzędowych (negrospirituels, gospels, hymny, psalmy), murzyńskich pieśni świeckich, zwłaszcza pieśni pracy i ballad w formie bluesa.

Wyróżnia się dwa rodzaje jazzu: tradycyjny i nowoczesny. **Jazz tradycyjny** obejmuje wstępne formy jazzu (blues, fortepianowy ragtime), style orkiestrowe sprzed 1930 roku, ze stylem nowoorleańskim w jego rozlicznych odmianach na czele oraz styl swing.

Na **jazz nowoczesny** składają się kierunki powstałe po II wojnie światowej, od be bop, poprzez cool jazz, hard bop i free jazz po jazz rocka, zwanego także muzyką fusion i hip hop.

Styl nowoorleański charakteryzuje się zbiorową improwizacją, mocnym akcentowaniem pierwszej i trzeciej ćwierćnuty taktu. Typowy zespół składa się z sekcji rytmicznej (tuba basowa lub kontrabas, gitara klub banjo, perkusja: werbel, talerze, wielki bęben) oraz sekcji melodycznej (kornet lub trąbka, klarnet, puzon). W epoce swingu powstawały większe zespoły instrumentalne, zwane **big-bandami** (m.in. orkiestry B. Goodmena, D. Ellingtona, G. Millera, C. Basiego, W. Hermana). Przewagę uzyskują tutaj partie aranżowane oraz solowe popisy na tle orkiestry. W aranżacji zarysowuje się podział na grupy instrumentalne saksofonów, klarnetów, trąbek, puzonów i sekcji rytmicznej.

Free jazz popularny w latach sześćdziesiątych, charakteryzuje się zastosowaniem harmoniki atonalnej, rozkładem miarowego rytmu, włączeniem elementów kultur wschodnich (J. Coltraine, O. Coleman, C. Taylor, E. Dolphy).

Z połączenia jazzu i rocka oraz zastosowania instrumentarium elektronicznego powstał **jazz rock**, muzyka **fusion**. Pionierskich nagrań możemy słuchać w wykonaniu M. Davisa „Bithes Brew” z 1970 r. **Hip hop**, subkultura, której początki sięgają lat 70, wywodzi się z Bronksu. Jej nie odłącznymi elementami są **rap**, **break danse** i **graffiti**. Muzyka przybyła do

Zespół „Zygi Jazz Band”

USA dzięki prezenterom z Jamajki, używającym turntables, aby tworzyć różnego rodzaju kolaże muzyczne. Z tym stylem wiąże się określenie MC i DJ. Hip hop propagował dumę czarnoskórych mieszkańców getta, ale też zachęcał do odejścia od agresji (popularne w tych stronach wojny gangów) i pokojowego nastawienie się do świata. Z czasem hip hop rozprzestrzenił się na całym świecie, również wśród białych, dzieląc się na wiele odmian.

DIXILAND to odmiana jazzu tradycyjnego naśladowująca styl nowoorleański Murzynów, oparta jednak na europejskiej, czystej tonalnie harmonice. Według J. E. Berndta nazwa dixiland wywodzi się od napisu na luizjańskich banknotach dziesięci dolarowych, na których obok angielskiego „ten” widniało francuskie „dix” (dziesięć). Jankesom z Północy imponowało to tak bardzo, że od pieniędzy nazwali kraj

Prekursorskie zespoły jazzowe w Brzozowie stworzył Antoni Rychlec

„Dixilandem”, a z kolei od kraju nazwali muzykę „dixiland jazz”.

Dixiland dotarł również do odległego Brzozowa i na dobre zapuścił w nim korzenie. Początki **muzyki dixilandowej** w naszym mieście przypadają na rok 1977. Właśnie w tym czasie do pracy w miejscowym Przedsiębiorstwie Budownictwa Rolniczego zgłosił się po odbyciu zasadniczej służby wojskowej - **Antoni Rychlec**. Podejmując pracę w PBRol zdecydował się także na prowadzenie zespołów muzycznych, najpierw w zakładzie macierzystym, a później również w POM. Zespoły te w początkowej fazie rozwoju miały charakter instrumentalno - wokalny, ale z czasem zmierzały ku wymarzonemu przez Antka dixilandowi. Zespół przyjął nazwę **Jazz Pom Band**. Pierwszy

jego skład to: Antoni Rychlec-cl, Adam Długosz-tp, Jan Kozubek, Edward Byczyński-tb, Tadeusz Noster-org, Mieczysław Kuźnar-gb, Henryk Nogaj-dr i Elżbieta Makarska - vocal. Pod koniec 1977 r. sekcję rytmiczną zespołu tworzyli pracownicy Brzozowskiego Domu Kultury. Skład zespołu przedstawiał się następująco: **Antoni Rychlec-cl, Adam Długosz-tp, Edward Byczyński-tb, Zygmunt Nowak-p, Mieczysław Kuźnar-gb, Julian Zych-bjo, Wojtek Szuba-dr.** W tym składzie zespół odnosił wiele sukcesów, zdobywając nagrody na Ogólnopolskim Przeglądzie ZTOR w 1977 i 1978 roku, Krajowym Festiwalu Muzycznych Zespołów Amatorskich w Jeleniej Górze w 1977 i 1978 r. Pod koniec 1980 r. zespół zawiesił swoją działalność jako „Jazz Pom Band”.

Część muzyków podjęła pracę w zespole muzycznym w restauracji „Zdrój” w Brzozowie - jedynej prowadzącej działalność rozrywkową. Pracownicy Domu Kultury rozwijali swoją pasję muzyczną w zespołach istniejących przy Brzozowskim Domu Kultury, biorąc udział w festiwalach jazzowych. Działający przy BDK „Jazz Sextet” uczestniczył między innymi w krakowskim Festiwalu „Jazz Juniors”, gdzie zdobył wyróżnienie. Podczas tego festiwalu nawiązałem kontakty ze znakomitymi muzykami jazzowymi z Krakowa: Wojtkiem Groborem, Jarkiem Śmietaną oraz działaczem krakowskiego oddziału PSJ, organizatorem festiwalu i koncertów jazzowych - Andrzejem Kubą Florkiem. Znajomości te zaowocowały **powstaniem w Brzozowie Warsztatów Jazzowych**, które istnieją do dzisiaj. Domowi Kultury olbrzymiej pomocy przy organizacji warsztatów udzielił ówczesny dyrektor Wydziału Kultury Urzędu Wojewódzkiego w Krośnie Andrzej Prugar oraz ówczesny burmistrz Brzozowa, a obecnie zastępca burmistrza - Józef Rzepka.

Brzozowski zespół dixilandowy grał na wielu renomowanych imprezach

Tradycją tych warsztatów stały się Koncerty Galowe, w których udział biorą znakomitości polskiego jazzu, między innymi jazzu tradycyjnego: Jazz Band Ball, Old Metropolitan Band, Beale Streed Band. Występy tych zespołów cieszą się olbrzymią popularnością wśród przybyłej na Koncerty Galowe publiczności. Stąd podczas warsztatów w 1993 roku Zygmunt Podulka zaproponował młodemu muzykom uczestniczącym w warsztatach utworzenie zespołu jazzu tradycyjnego.

Muzycy wchodzący w skład tej grupy, chcąc podkreślić szacunek dla osoby kierującej zespołem, przyjęli nazwę pochodzącą od imienia Zygmunta Podulki - **„Zygi Jazz Band”**.

W pierwszym składzie zespołu występowali: Zygmunt „Zygi” Podulka-cl; pianiści: Piotr Niecko, Piotr Rychlec (syn Antka), Dominik Wanta; puzoniści: Marek Noster, Damian Podgóski, Sebastian Michalski-tp, Roman Władyka-g, Darek

Sadowski-gb, Wojtek Szuba-dr.

Pod koniec lat dziewięćdziesiątych nastąpiła prawie dwuletnia przerwa. „Zygu Jazz Band” ponownie wznowił działalność z początkiem 2001 roku w składzie: Zygmunt „Zygi” Podulka-cl, as; Sebastian Michalski-tp, Stanisław Sitarz- tb,

Początki muzyki dixilandowej w Brzozowie to barwne lata siedemdziesiąte

Eugeniusz Wojtoń-p, Roman Władyka-g, Darek Sadowski-gb, Wojtek Szuba-dr. Od czerwca 2002 roku w zespole śpiewa Joanna Nogaj - Florek.

W pierwszych latach działalności zespół występował głównie na imprezach środowiskowych i regionalnych, jak: Solińskie Lato, Dni Brzozowa, Dni Krosna, Dni Jasła. Brał także udział w Koncertach Galowych Brzozowskich Warsztatów Jazzowych. Koncertował w klubach jazzowych „Niedźwiadek” w Przemyślu, „Bohema” w Rzeszowie oraz studiu koncertowym Polskiego Radia w Rzeszowie. Dwukrotnie uczestniczył w „Zaduszkach Jazzowych” w klasztorze Braci Mniejszych Kapucynów w Rozwadowie ze specjalną oprawą muzyczną Mszy Świętej.

Debiutem zespołu na arenie ogólnopolskiej był udział w konkursie **„Złota Tarka”** na festiwalu **Old Jazz Meeting Iława 2001**. Był to debiut bardzo udany, bo zespół zdobył wyróżnienie. W maju 2002 roku grupa otrzymała zaproszenie na „Ist Hot Jazz Spring” w Częstochowie, gdzie na jednej scenie wystąpiła razem z „Old Metropolitan Band” i „Five O'clock”. W drodze powrotnej z festiwalu zespół koncertował podczas Gliwickiej Wiosny Muzycznej z obchodzącym 25-lecie gliwickim zespołem „Daily Jazz Combo” oraz znakomitą krakowską formacją „Boba Jazz Band”. W dniu 7.07.2002 r. zespół brał udział w festiwalu Jazz Baszta w Częstochowie i zagrał obok „Prowizorka Jazz Band”, „Old Metropolitan Jazz Band” i „Jazz Band Ball”.

W dniach 15-17.08.2002r. **„Zygi Jazz Band”** ponownie został zaproszony do udziału w konkursie „Złota Tarka” na festiwalu Old Jazz Meeting Iława 2002. Festiwalowa widownia przyjęła nasz koncert bardzo ciepło. 18.08.2002r. graliśmy w Olsztynie, inaugurując swoim koncertem festiwal jazzu tradycyjnego „Jazz nad Łyną”.

Ciesząc się coraz większą popularnością w Polsce brzozowski zespół „Zygi Jazz Band” przygotowuje się w przyszłym roku do jubileuszu 10-lecia działalności. Przyszły rok jest rokiem szczególnym dla jazzu tradycyjnego w Brzozowie. Mija bowiem 25 lat od momentu, kiedy w Brzozowie zabrzmiały pierwsze frazy tej wspaniałej muzyki.

Opracował: Wojciech Szuba

Ważniejsze wydarzenia w 2002 r. z życia kapeli „Graboszczanie” z Grabownicy

1. Od Stowarzyszenia Folklorystycznego „Majdaniarze” „Graboszczanie” otrzymali medal „Ab imo pectore” – „z głębi serca”, za pielęgnowanie tradycji i wieloletnią współpracę
2. Kierowniczką „Graboszczan” Zofia Olejko otrzymała Medal im. Franciszka Katuli, za wieloletnią działalność kulturalną w dziedzinie folkloru.
4. Na VII Ogólnopolskim Festiwalu Zespołów Artystycznych Wsi Polskiej w Kielcach, „Graboszczanie” zdobyli I miejsce w kategorii Zespołów Pieśni i Tańca.
5. Częste prezentacje kapeli na antenie Radia Rzeszów w audycji „Plebiscyt Kapel Ludowych” i „Na ludową nutę”.
6. Kilkakrotne prezentacje w TV Rzeszów zespołu obrzędowego

i kapeli w cyklu „Spotkania z folklorem” i migawki z występów.

OPRACOWANIA

1. Praca magisterska Piotra Florka „Monografia zespołu folklorystycznego „Graboszczanie” – WSP w Częstochowie.
2. Praca magisterska Jerzego Florka „Historia i rola kapeli ludowej „Graboszczanie” – Akademia Świętokrzyska w Kielcach.
3. Praca habilitacyjna dr Dariusza Kubinowskiego z UMCS w Lublinie – „Etnopedagogia taneczna w okresie transformacji”. Wśród opracowanych 13 zespołów tańca tradycyjnego znajdują się również „Graboszczanie”.

Opracowała: Zofia Olejko

NA SZLAKU „ŚCIEŻKI PRZYRODNICZO – DYDAKTYCZNEJ POD WZGÓRZEM ŚW. MICHAŁA”

Promocji walorów przyrodniczych powiatu brzozowskiego służyło zorganizowanie 8 października 2002r. w Bliznem konferencji dla nauczycieli geografii i biologii z rejonu Krosna oraz Sanoka, poświęconej kompleksowemu poznaniu środowiska przyrodniczego w oparciu o ścieżkę przyrodniczą.

Uczestnicy konferencji pokonując trasę ścieżki mieli możliwość poznać walory krajobrazowe, kulturowe oraz przyrodnicze jednego z najpiękniejszych rejonów brzozowskiej ziemi.

Zwiedzanie rozpoczęli od obejrzenia zabytkowego zespołu kościelno-plebańskiego w Bliznem. Następnie trasa wiodła w kierunku Góry Św. Michała. Występują tu zarośla oraz łąki klasy *Molinia Arrhenatherrea* z typowymi gatunkami: krwawnik pospolity, chaber łąkowy, złocień właściwy, mniszek lekarski itd. Z ciekawych gatunków warto wspomnieć o skrózeczce polnej (*Consolida regalis*) – bardzo rzadkim chwastem ciepłolubnym. Z gatunków chronionych występuje tu skrzyp olbrzymi (*Equisetum maximum*).

Dalszym etapem było Wzgórze św. Michała (417 m n.p.m.) Jego

wierzchołek porasta las sosnowo-jodłowy, w którym występuje m.in. modrzew europejski, a w podszyciu można spotkać bez czarny i koralowy.

W lesie i na śródleśnych polanach stwierdzono ponad sto gatunków roślin naczyniowych. Z ciekawych gatunków na uwagę zasługuje pokrzyk wilcza jagoda (*Atropa belladonna*), rosnąca blisko kapliczki od strony północnej. Wyciąg z tej rośliny używany jest w okulistyce (do rozszerzania źrenic).

Następnie szlak ścieżki prowadził podnóżem Suchoj Góry. Na szczególną uwagę zasługują tu: gruszyczka okrągłolistna (*Pirola rotundifolia*) rosnąca masowo (tysiące sztuk na ok. 20 arach), storczyk szerokolistny i purpurowy. Do innych gatunków chronionych należą: skrzyp olbrzymi oraz będący pod częściową ochroną, kopytniki, marzanka wonna.

Wędrując trasą można spotkać liczne odkrytki geologiczne, które mają cenne walory dydaktyczne, pozwalają poznać budowę geologiczną lokalnego terenu.

Konferencja została zorganizowana przez Podkarpackie Towarzystwo Edukacji Alternatywnej

„Wszechnica” w Krośnie w porozumieniu z J. Łach z Zespołu Szkół

w Bliznem, autorem merytorycznego opracowania projektu „Ścieżki Przyrodniczo - Dydaktycznej pod Wzgórzem św. Michała w Bliznem”. Wielu uczestników konferencji zapowiedziało przyjazd na trasę ścieżki z uczniami.

Opracował: Jerzy Łach

Program „Młodzież”

W dniu 16 października 2002 r. w sali konferencyjnej Starostwa Powiatowego w Brzozowie odbyło się seminarium poświęcone programowi Unii Europejskiej „Młodzież”. Seminarium zostało zorganizowane przez Starostwo Powiatowe w Brzozowie i Powiatowy Punkt Informacji Europejskiej w Brzozowie. Seminarium poprowadzili pracownicy Ośrodka Regionalnego Programu Młodzież z Mielca. W spotkaniu uczestniczyła młodzież z brzozowskich szkół średnich oraz reprezentanci innych instytucji.

Program „Młodzież” adresowany jest do młodych ludzi w wieku 15-25 lat. Umożliwia nawiązywanie kontaktów międzynarodowych oraz wymianę doświadczeń. Zachęca do podejmowania różnorodnych działań na rzecz społeczności lokalnej. Składa się z pięciu akcji. Każda z nich ma inny charakter i odmienne cele:

- a) Młodzież dla Europy - Wymiana młodzieży,
- b) Wolontariat Europejski,

Młodzież podczas seminarium

- c) Inicjatywy Młodzieżowe,
- d) Wspólne Działania,
- e) Działania Wspierające.

Bliższe informacje nt. programu można uzyskać w **Ośrodku Regionalnym Programu Młodzież**
ul. Wyspiańskiego 6 39-300 Mielec
tel. 0-prefiks-17-586-26-55.

Opracował: Piotr Tasz

Konkurs Poezji Religijnej w Brzozowie

27 listopada 2002 w Brzozowskim Domu Kultury odbyły się eliminacje rejonowe Podkarpackiego Konkursu Poezji Religijnej. Konkurs ten już po raz dwunasty zorganizowali: Wojewódzki Dom Kultury w Rzeszowie, Miejsko – Gminny Ośrodek Kultury i Parafia p. w. Narodzenia Najświętszej Marii Panny w Sędziszowie Małopolskim.

Do Brzozowa przyjechała młodzież szkół średnich z powiatów: brzozowskiego, leskiego, ustrzyckiego i sanockiego. Przegląd obejmował trzy kategorie: recytację, poezję śpiewaną i monodram.

Prezentowane teksty poetyckie z różnych epok miały charakter religijny, dotyczyły dylematów ludzkiego istnienia. Młodzi wykonawcy najczęściej wybierali wiersze Jana Twardowskiego i Romana Brandstaettera

Uczestnicy konkursu z ZSB w Brzozowie

W kategorii „recytacja” zaprezentowało się dwudziestu sześciu uczniów, natomiast troje wykonywało poezję śpiewaną. Jury w składzie: Lucyna Majka, Bogusław Kmiec z MGOK z Sędziszowa Małopolskiego i Krzysztof Łobodziński z BDK wysoko oceniło umiejętności uczestników, kwalifikując do finału: Lukrecję Rychlicką z LO w Brzozowie, Magdalenę Lesak z LO w Ustrzykach Dln., Marię Gąsiorowską i Kingę Bosek z LO w Lesku oraz Daniela Adamczyka z ZS nr 4 w Sanoku.

Wyróżnienia otrzymali: Ewelina Florian i Michał Bok z LO przy ZSB w Brzozowie, Magdalena Adamska z LO w Sanoku i Marcin Łysyganicz z TL w Lesku.

Finał konkursu odbędzie się 13 grudnia w Sędziszowie Małopolskim.

Opracowała: Halina Baran

Agencja Rena
Promocja • Reklamowa

Wideofilmowanie
Filmy promocyjne
Spoty reklamowe
Projekty graficzne
Multimedialne prezentacje
Witryny Internetowe

Walczak Andrzej
Stara Wieś 514
0-603-242-501

Reklama w telewizji kablowej
Stream Communications
Brzozów, Sanok, Rzeszów, Jasło

Konwersja filmów VHS na Video CD
S-VHS VHS MPEG 1 MPEG 2 Dux X, y

Cyfrowy montaż
Animacje, czołówki
Komputerowe efekty
Hollywood FX Borys FX

REKLAMA Z DRUKARNI

SZYN SZYLA W DOMU

Ojczyzną szynszyli jest Ameryka Południowa, obecnie góryste tereny Chile, Boliwii i Argentyny.

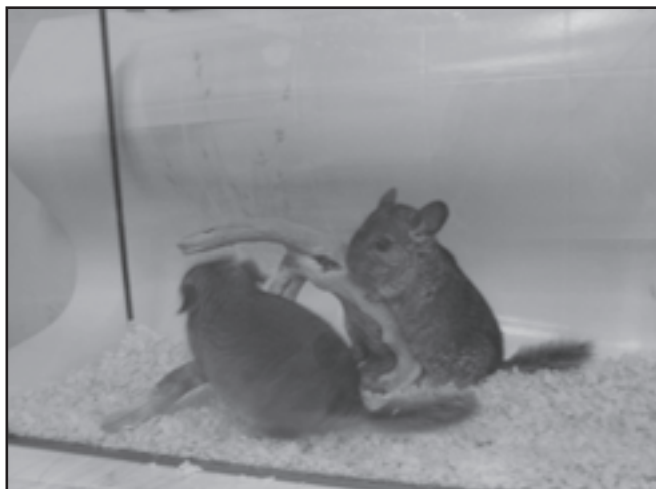
Niezliczona liczba tych zwierząt zamieszkiwała stoki Andów. W XVIII wieku zaczęto masowo polować, wyniszczając całe rodziny szynszyli. Hodowla na wysoką skalę rozpowszechniła się dopiero XX w. Pierwsze zapiski dotyczące tych zwierząt pochodzą z 1581 roku. Wykonał je jezuita Joseph de Acosta. Opisał on szynszyle jako bardzo cenione zwierzęta ze względu na ich delikatną, dekoracyjną okrywą włosową służącą do wyrobu efektownych okryć, futer i koców.

W Polsce hodowla szynszyli rozwinęła się w ostatnim trzydziestolecu, zapoczątkowana w 1956 roku. Obecnie na terenie naszego kraju powstaje coraz więcej ferm – szynszylarni oraz hodowców – amatorów którzy hodują te sympatyczne gryzonie w mieszkaniu.

Osoby, które pierwszy raz widzą szynszyle najczęściej mówią, iż przypomina ona wiewiórkę z dużymi uszami lub zajęca z wiewiórczym ogonkiem. Dziko żyjące szynszyle można spotkać w małych ilościach w wysokich partiach gór w północnym Chile. Prowadzą one nocny tryb życia. Mieszkają w niewielkich stadach pomiędzy skałami oraz w wygrzebanych w ziemi norkach. Są zwierzętami roślinożernymi. Ich pożywienie stanowią przede wszystkim szorstkie żdźbła traw, nasiona oraz zioła. Samice rodzą raz lub dwa razy w roku od 1 do 4 młodych. Małe szynszyle, po ciąży trwającej 111 dni, widzą i chodzą. Są zwierzętami stosunkowo długowiecznymi, mogą żyć 15 lat. Podstawowym i najczęściej spotykanym ubarwieniem szynszyli jest barwa szaroniebieska. Szynszyle są z natury zwierzętami towarzyskimi, chociaż trochę płochliwymi. Pojedynczo można je trzymać wtedy, kiedy mamy dużo wolnego czasu i możemy im poświęcić przynajmniej godzinę dziennie. Najlepiej, jeśli jest to późne popołudnie, gdyż zwierze prowadzi nocny tryb życia. Towarzystwem dla szynszyla nie musi być koniecznie człowiek lub osobnik tego samego gatunku. Może to być świnka morska, czy też królik oczywiście miniaturowy. Są również psy i koty, które w pełni zaakceptują obecność szynszyli.

Kupno szynszyli nie powinno nastręczać wielu kłopotów. Jest to bowiem coraz bardziej popularne zwierzątko. Coraz częściej oferują je sklepy zoologiczne. Jeśli definitywnie zapada decyzja o kupnie szynszyla najpierw powinniśmy przygotować odpowiednie mieszkanie. Pomieszczenie, w którym będą mieszkały szynszyle musi spełniać kilka warunków. Powinno mieć dobre naturalne oświetlenie, tak więc klatka nie może stać w ciemnym przedpokoju. Konieczny jest również dopływ świeżego powietrza, z tym, że nie powinno być przeciągów. Odpada ustawienie klatki bezpośrednio przy otwartym oknie lub drzwiach balkonowych. Nie można umieścić klatki w bezpośredniej bliskości kaloryfera, czy pieca. Kiedy szynszyla będzie się przyzwyczajała do nowego otoczenia, przez pewien czas nie trzeba jej wyjmować, aż oswoi się z otoczeniem. Początkowo może nawet nie chcieć przyjmować pokarmu, gdy opiekun będzie blisko klatki. Ale z biegiem dni coraz bardziej się zaklimatyzuje i oswoi.

Dobrze traktowany pupil odwdzięczy się nam pięknym i zdrowym wyglądem oraz radosnym zachowaniem. Serdecznie zachęcamy do hodowli tych pięknych zwierzątek.

fol.1

fol.2

fol.3

Opracowała: Katarzyna Milczanowska

LICEALIADA w powiecie brzozowskim

W październiku i listopadzie br. odbyły się rozgrywki w ramach powiatowej licealiady w piłce ręcznej, siatkówce oraz tenisie stołowym dziewcząt i chłopców.

We wszystkich zawodach udział wzięły drużyny miejscowych szkół:

- Liceum Ogólnokształcącego
- Zespołu Szkół Budowlanych
- Zespołu Szkół Ekonomicznych.

PILKA RĘCZNA:

uzyskane wyniki:

dziewczeta:

LO-ZSB 13:4	1. LO 4p (25:14)
ZSE-ZSB 12:6	2. ZSE 2p (22:18)
ZSE-LO 10:12	3. ZSB 0p (10:15)

chłopcy:

ZSB-LO 7:15	1. LO 4p (30:19)
ZSE-LO 12:15	2. ZSE 2p (30:30)
ZSB-ZSE 15:18	3. ZSB 0p (22:33)

Do zawodów rejonowych awansowały drużyny: **LO (dziewczeta) i LO (chłopcy).**

Rejonowa licealiada odbyła się w brzozowskim LO w dniach 22 i 25 listopada 2002.

uzyskane wyniki:

dziewczeta:

II LO Sanok- LO Brzozów 19:8	1. II LO Sanok 1p (19:8)
	2. LO Brzozów 0p (8:19)

chłopcy:

BCKU Ustrzyki D.-I LO Sanok 10:11	1. I LO Sanok 2p (25:21)
LO Brzozów-I LO Sanok 11:14	2. LO Brzozów 1p (30:21)
LO Brzozów- BCKU Ustrzyki D. 16:7	3. BCKU Ust. D. 0p 17:27)

Do półfinału wojewódzkiego awansowały drużyny:

dziewczeta: - II LO Sanok

- LO Brzozów

chłopcy: - I LO Sanok

- LO Brzozów.

Półfinał wojewódzki w piłce ręcznej odbędzie się w brzozowskim LO w dniach 11 i 13 grudnia 2002.

SIATKÓWKA:

uzyskane wyniki:

dziewczeta:

ZSB-LO 0:2	1. LO 2p (4:1)
LO-ZSE 2:1	2. ZSE 1p (3:3)
ZSE-ZSB 2:0	3. ZSB 0p (0:4)

chłopcy:

LO-ZSB 2:1	1. ZSE 2p (6:1)
ZSB-ZSE 0:2	2. LO 1p (4:3)
ZSE-LO 2:0	3. ZSB 0p (1:4)

Do zawodów rejonowych awansowały drużyny: **LO (dziewczeta) i ZSE (chłopcy).**

TENIS STOŁOWY :

dziewczeta:

LO-ZSB 3:0	1. ZSE 2p (6:1)
ZSB-ZSE 0:3	2. LO 1p (4:3)
ZSE-LO 3:1	3. ZSB 0p (0:6)

chłopcy:

ZSE-LO 0:3	1. ZSB 2p (6:2)
LO-ZSB 2:3	2. LO 1p (5:3)
ZSB-ZSE 3:0	3. ZSE 0p (0:6)

Do zawodów rejonowych awansowały drużyny:

dziewczeta: - ZSE

- LO

chłopcy: - ZSB

- LO

W rejonowej licealiadzie w tenisie stołowym osiągnięto następujące wyniki:

dziewczeta

1. LO Sanok
2. ZSE Brzozów
3. LO Brzozów
4. BCKU Ustrzyki D.
5. ZS Nr 2 Sanok

Do półfinału wojewódzkiego (Tarnobrzeg 16 grudnia) awansowały drużyny:

dziewczeta:

- I LO Sanok**
- ZSE Brzozów**

chłopcy:

1. LO Brzozów
2. ZSB Brzozów
3. BCKU Ustrzyki D.
4. ZS Nr 3 Sanok

SZACHY DRUŻYNOWE:

ZSE-LO 1:3	tabela:
ZSB-ZSE 2:2	1. LO 5p
LO-ZSB 2:2	2. ZSB 4p
	3. ZSE 3p

Do zawodów rejonowych awansowały drużyny: **LO i ZSB.**

Wyniki zawodów rejonowych:

- 1. LO Brzozów**
- 2. II LO Sanok**
- 3. ZSB Brzozów.**

Wojewódzki finał licealiady w szachach drużynowych (28 listopada) przyniósł następujące wyniki końcowe:

1. LO Jasło	31,5p
2. IV LO Rzeszów	30,5p
3. ZS Sokołów Młp.	27,5p
4. LO KEN Stalowa W.	22p
5. LO Brzozów	20p
6. LO Jarosław	20p
7. I LO Krosno	19,5p
8. LO Kolbuszowa	17,5p
9. LO Rudnik	15,5p
10. II LO Sanok	9,5p
11. ZSOiZ Radymno	6,5p

Opracowała: Magdalena Kaczowska

KRZYŻÓWKA

Strój mnicha	Kaprysy, dąsy	▼	Dawny taniec dworski	Rufa statku	Sasiad Warmiaka	▼	Damskie majtki	▼	Rodzaj przekazu pieniężnego	▼	18
Parwie-niusz	▶		Strażnik leśny	Z Teheranem	▶	Plakat filmowy	11				
▶	7			2				Dawny władca Rosji		Szodon lub besza-mel	3
Nauka płynąca z bajki	▶	10				Gniebie-nie ludu	▶	16	8		
▶					Podsta-wowa jedno-stka dziedziczenia	▶		Typ lasu z prze-wagą olszy		Część meczu w siat-kówkę	
Porcja światła			Polama na niebie	12	1/4 garnca		Diana, piosen-karka	▶			
▶				5		22		Rozpusz-czalnik Psotnik	21	Szlache-tny metal	20
Lubi niebez-pieczęń-stwa	Norwes-ka stolica		Zespół rozryw-kowy		Element paleniska	▶					
▶					Kręci się w wodzie	▶	1	19		Część siodła	13
Na zakupy Szeroka wstęga	▶							Dzielony na czworo	▶		
▶											
				14		Dzień wolny od pracy	▶	15		17	
Pod torem kolejowym			Trawa z ziemią	4	6			Wzwyż lub w dal	▶		

Litery z pól ponumerowanych od 1 do 22 utworzą rozwiązanie -
- myśl Ludwika Pasteura.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22

HOROSKOP

BARAN (21 II – 20 IV)

Grudzień to miesiąc bardzo pomyślny dla Twojej kariery i kieszeni. Szefowie widzą w tobie rzutkiego, energicznego pracownika, pełnego pomysłów. Wykorzystaj mądre wszystkie możliwości. W rodzinie zapanuje teraz cudowny spokój i nastrój prawdziwie świąteczny.

BYK (21 IV – 21 V)

To będą miłe, rodzinne święta, pozwól więc sobie na chwilę rozmarzenia, zwłaszcza że ogarnie Cię teraz sentymentalny nastrój. Będziesz miał wiele szans, by zaprezentować swoje uzdolnienia – niewykluczone nawet, że święta staną się okazją do podzielenia się z rodziną dobrą wiadomością o awansie.

BLIŹNIĘTA (22 V – 21 VI)

Wygląda na to, że jesteś w tej chwili spragniony wypoczynku, widoku bliskich osób i cudownej atmosfery, która pojawia się wraz z pierwszą gwiazdką w wigilijny wieczór. Zbliżające się święta obudzą w Tobie tęsknotę za czułością ze strony drogiej sercu osoby, nic dziwnego więc, że przeżyjesz teraz wiele romantycznych uniesień.

RAK (22 VI – 23 VII)

Będziesz teraz w dość wojowniczym nastroju, ale staraj się nie dopuścić do poważniejszych kłótni. Święta i Nowy Rok będą tylko przerwami dla licznych obowiązków. Nie pozwól jednak zepsuć sobie nastroju bezustannym rozmyślaniami o pracy.

LEW (24 VII – 23 VIII)

Nie będzie to czas wielkiej aktywności, ale też nie stracony. Załatwisz pilne sprawy urzędowe, pojawią się okazje do ciekawych spotkań zawodowych. Pieniądzy, o ile nie ulegniesz przedświątecznej gorączce zakupów, wystarczy i na niezbędne wydatki. Końcem grudnia możesz nawiązać interesującą znajomość.

PANNA (24 VIII – 23 IX)

Przedświąteczne wydatki mogą zacząć się dziwnie mnożyć – pomyśl więc dwa razy, zanim sięgniesz do portfela. Okres świąteczno-noworoczny to doskonały czas, by podtrzymać więzi rodzinne i sympatyczne znajomości. Wykorzystaj to i wyślij choćby kartki miłym sercu osobom, jeśli chcesz, by miały Cię w swej życzliwej pamięci.

WAGA (24 IX – 23 X)

Przed świętami dokuczy Ci trochę stres i nadmierny pośpiech. W pracy czeka Cię sporo zamieszania, a nawet bałaganu. Zrób sobie harmonogram zajęć, który pozwoli Ci wszystko ogarnąć. Spodziewaj się raczej odpływu niż przyływu gotówki. Za to w styczniu możesz otrzymać szansę zmiany pracy.

SKORPION (24 X – 22 XI)

W okresie przedświątecznym staraj się nie brać na swoją głowę zbyt wiele, ponieważ nie będziesz teraz w najlepszej kondycji. Uczucia w stałych związkach nie osłabną, a świąteczna aura doda im ciepłego blasku. Upominki, które Twoi bliscy wyjmą w tym roku z pod choinki, będą trafione w dziesiątkę.

STRZELEC (23 XI – 22 XII)

Jesteś pełen optymizmu i pewny siebie. Ten optymizm jest uzasadniony: masz wokół siebie ludzi życzliwych, świetną intuicję i wyczuć sytuację. Jeżeli masz problemy, postaraj się rozwiązać je jak najszybciej i zostawić w starym roku. Cokolwiek by się działo, nie stresuj się i nie przejmuj trudnościami, bo już wkrótce one miną.

KOZIOROŻEC (23 XII – 20 I)

W grudniu trzeba będzie wywiązać się z wcześniejszych obietnic i zobowiązań. Możesz oczekiwać pomyślnego końca roku, a wraz z nim nagrody i podwyżki! W styczniu otworzą się zupełnie nowe możliwości. Sylwestrowa noc należy być bardzo udanych, zwłaszcza jeśli spędzisz ją w miłym sercu towarzystwie.

WODNIK (21 I – 19 II)

Święta to czas bardzo szczególnie – świat, pędzący z zawrotną prędkością naprzód, zatrzymuje się wtedy na chwilę. Ty także przestań się śpieszyć i pozwól sobie na moment refleksji. Dzięki temu spojrzysz na życie nieco inaczej niż dotąd, z szerszej perspektywy.

RYBY (20 II – 20 III)

Nie odkładaj pilnej rozmowy z szefem, startu z nowym pomysłem czy decyzji o zmianie pracy. W finansach może być krucho unikaj zbędnych wydatków. Nowy rok zacznij od wykonania jakiegoś ciepłego, życzliwego gestu.

WAFRO

Firma „WAFRO” Sp. z o.o.

WYKONAWSTWO - INSTALACJE
HANDEL - TECHNIKA GRZEWcza
PRODUKCJA - KOŁNIERZE STALOWE
OSPRZĘT TELEKOMUNIKACYJNY
PROJEKTOWANIE, SERWIS
AGENCJA REKLAMY

ZARZĄD FIRMY:

36-200 BRZOZÓW, ul. Bielawskiego 1
 tel. (013) 43 09 200, fax. (013) 43 09 225
 wafro@pro.onet.pl, wafro@wafro.pl
 skrytka pocztowa 60, www.wafro.pl

BIURA TECHNICZNO-HANDLOWE:

31-223 Kraków ul. Pachońskiego 9
 36-200 Brzozów ul. Mickiewicza 21
 35-232 Rzeszów ul. Miłocińska 1a
 38-400 Krosno ul. Składowa 9

tel./fax (012) 415 96 30 krakow@wafro.pl
 tel./fax (013) 43 09 227 brzozow@wafro.pl
 tel./fax (017) 86 35 587 rzeszow@wafro.pl
 tel./fax (013) 43 61 538 krosno@wafro.pl

AGENCJA REKLAMY:

35-232 Rzeszów
 ul. Miłocińska 1a
 tel./fax (017) 86 37 518
grafik@wafro.pl

RESTAURACJA ALTA

Brzozów
 ul. 3 Maja 70

**Organizacja wesel, bankietów,
 konferencji, chrzcin
 i innych imprez okolicznościowych**

**Możliwość organizacji imprezy
 w Restauracji ALTA
 (sala klimatyzowana do 120 osób).
 Dysponujemy miejscami noclegowymi dla 50 osób**

**Kompleksowa organizacja
 imprez wyjazdowych
 w miejscu wskazanym przez klienta**

Restauracja ALTA
36-200 Brzozów
ul. 3 Maja 70

tel. (0-13) 434 01 69
 (0-13) 434 01 66
 tel. kom. 0-601 061 293

Gwarancja jakości i niskich cen